

1 KORINTHE

7:1-40

Paulus over huwelijk, ongehuwd blijven,
echtscheiding en hertrouwen.

GELEZEN UIT

Herziene Statenvertaling

BELUISTER OF BEKIJK

versvoorvers.org/1-korinthe/7-1-40

BELUISTER OF BEKIJK

Inhoud

1	De brief met vragen uit Korinthe	3 min	5
2	Ascese en de waarde van het lichaam	3 min	7
3	Paulus' oordeel en de woorden van Jezus	4 min	8
4	Haalt Paulus een Korinthische uitspraak aan?	3 min	11
5	De betekenissen van 'aanraken'	3 min	13
6	Lichamelijk contact buiten het huwelijk	3 min	15
7	Ongehuwd blijven en branden van verlangen	3 min	16
8	Seksuele hartstocht niet aanwakkeren	3 min	18
9	Trouwen om ontucht te vermijden	2 min	19
10	Seksuele wederkerigheid in het huwelijk	3 min	20
11	Gelijke huwelijksrechten en exclusiviteit	4 min	22
12	Tijdelijke onthouding voor vasten en gebed	3 min	24
13	Trouwen is toegestaan, niet verplicht	2 min	25
14	Huwelijk en ongehuwd zijn als genadegaven	5 min	27

15	Paulus' ongehuwde leven en zelfbeheersing	5 min	30
16	Scheiden, verzoenen en ongehuwd blijven	2 min	32
17	Ontucht als uitzondering bij echtscheiding	2 min	33
18	Twee gelovigen of een gemengd huwelijk	4 min	35
19	Waarom Paulus overspel niet apart noemt	2 min	37
20	Overspel, bekering en gemeentelijke tucht	4 min	39
21	Geweld en instemmen met samenwonen	3 min	41
22	Mishandeling als grond voor echtscheiding	2 min	42
23	De heiliging van partner en kinderen	4 min	44
24	Als de ongelovige huwelijkspartner vertrekt	2 min	45
25	Niet gebonden zijn en mogen hertrouwen	5 min	47
26	Besnijdenis en gehoorzaamheid aan God	3 min	49
27	God dienen in je bestaande levenssituatie	3 min	51
28	Ongehuwd blijven vanwege de huidige nood	3 min	53
29	De korte tijd en de verwachting van Jezus	3 min	56

30	Het Koninkrijk voorop in een kort leven	4 min	58
31	Vrij van een vrouw en opnieuw trouwen	3 min	60
32	Ongehuwd zijn om zonder afleiding te dienen	5 min	62
33	Verloving, trouwbeloften en hertrouwen	4 min	64
	Om verder te lezen		67

1

De brief met vragen uit Korinthe

We bestuderen 1 Korinthe 7. Het is een wat langer hoofdstuk dan de meeste hoofdstukken in 1 Korinthe die we tot nu toe hebben behandeld. We hebben zelfs hoofdstukken gehad van maar 13 verzen, zoals hoofdstuk 5. En ongeveer 20 verzen lijkt zo te zien het gemiddelde te zijn. Dit hoofdstuk heeft echter 40 verzen. Dat is wel twee keer de lengte van hoofdstuk 6.

In hoofdstuk 7 slaat Paulus enigszins een nieuwe richting in. Hij zegt:

Wat nu de dingen betreft waarover u mij geschreven hebt: het is goed voor een mens om geen vrouw aan te raken.

1 KORINTHE 7:1

Het lijkt duidelijk dat hij een brief van hen heeft ontvangen. Je kunt die woorden op geen andere manier begrijpen. Hij begint nu in te gaan op enkele dingen die stonden in de brief die ze hem schreven, blijkbaar enkele vragen. Over sommige kwesties bestond verwarring. Waarschijnlijk kunnen we uit wat hij zegt afleiden wat er in hun brief stond, al is die natuurlijk verloren gegaan en hebben we die niet. Vooral wanneer hij zegt:

Wat betreft.

In vers 25 zegt hij ook:

Wat betreft hen die nog maagd zijn, heb ik geen bevel van de Heere. Ik geef echter mijn mening als iemand die barmhartigheid van de Heere heeft gekregen om trouw te zijn.

1 KORINTHE 7:25

en in vers 1 van hoofdstuk 8:

En wat de afgodenoffers betreft: wij weten dat wij allen kennis bezitten. De kennis maakt opgeblazen, maar de liefde bouwt op.

1 KORINTHE 8:1

en in hoofdstuk 12, vers 1:

Wat nu de geestelijke gaven betreft, broeders, wil ik niet dat u onwetend bent.

1 KORINTHE 12:1

Elke keer dat hij zegt:

Wat betreft, kan het zijn dat hij weer een ander punt behandelt dat naar voren was gebracht in de brief die ze hem hadden gestuurd.

Die brief is ongetwijfeld ontstaan doordat er, zoals we weten, enige onenigheid was in de gemeente in Korinthe. Er waren verschillende meningen. We weten natuurlijk dat er groepen waren die zich achter Paulus, Apollos enzovoort schaarden. Maar misschien was er in Korinthe zelfs iets gevaarlijkers: een groep die meer naar de Griekse sofisterij en filosofie neigde. Eerlijk gezegd lijkt het erop dat dit inderdaad zo was. Uit veel van wat Paulus te zeggen heeft, krijg je de indruk dat hij ingaat op dwalingen die voortkomen uit een Griekse manier van denken. Dat zou niet zo verwonderlijk zijn.

Iedereen die in dit land predikt, krijgt te maken met dwalingen in de gemeente die voortkomen uit de Amerikaanse cultuur en Amerikaanse vooronderstellingen. De Korinthiërs waren Grieken en waren opgegroeid in de Griekse cultuur. Het is duidelijk dat ze ermee zouden worstelen om uit te zoeken welke van hun Griekse ideeën verenigbaar waren met hun christelijke geloof, en welke ze ter wille van het christelijke geloof moesten loslaten. Dat lijkt een probleem te zijn geweest.

2

Ascese en de waarde van het lichaam

Een van de problemen was misschien een vorm van ascese die het celibaat aanbeval als de hoogste levenswijze. Celibaat betekent eenvoudig dat je ongetrouwd blijft en je hele leven seksueel niet actief bent. Het onderdrukken van seksueel verlangen zou worden beschouwd als een edelere, geestelijkere weg dan trouwen, of zeker dan op enige andere manier uiting geven aan seksueel verlangen.

We weten dat er in Korinthe mensen waren die op dit gebied behoorlijk losbandig waren. Ik heb je verteld dat de gnostici uit een latere tijd, bij wie Griekse ideeën en het christendom samensmolten, twee verschillende stromingen hadden. De ene onderschreef wat we epicurisme noemen: dat je in wezen gerust aan het lichaam moet toegeven, omdat het er niet beter of slechter van wordt als je eraan toegeeft. Het is een slecht lichaam, niets kan het goed maken. En als het toch slecht blijft, kun je net zo goed niet proberen goed te zijn. In dat geval zouden ze dingen als ontucht aanbevelen. Het lichaam is gemaakt voor ontucht, net zoals de buik gemaakt is voor voedsel, zouden ze betogen. Daar is Paulus in het vorige hoofdstuk op ingegaan.

Maar er was ook die andere stroming onder de gnostici, die zei: ‘Omdat het lichaam slecht is, moeten we er niet aan toegeven. We moeten alles doen wat we kunnen om het te straffen. Het is iets slechts. We moeten het geen enkel genot geven. We moeten niets doen waardoor het enige macht over ons krijgt, waardoor de verlangens van het lichaam op enige manier worden bevestigd.’ Zij zouden de kant van de ascese opgaan, waarbij het lichaam zelfs geoorloofd genot wordt ontzegd.

Nogmaals, deze beide problemen komen voort uit een volkomen verkeerd begrip van de aard van de materiële wereld. We weten uit de Bijbel dat God de materiële wereld heeft geschapen. En toen Hij die aanvankelijk schiep, zei Hij:

het is heel goed.

Er is niets mis met materie alleen maar omdat het materie is. Maar de Grieken hadden het idee dat materie slecht was omdat die materieel was, en dat alles wat geestelijk was goed was. Dat was een ketterij die terugging, denk ik, tot Plato en mogelijk tot vóór

Plato's tijd.

Hoe dan ook, het is heel duidelijk dat het lichaam op zichzelf niet slecht is, hoewel het bij de zondeval is aangetast door een neiging tot zondigheid. Het lichaam kan iets zijn waarmee we God verheerlijken. Daarom zei hij aan het eind van hoofdstuk 6:

U bent immers duur gekocht. Verheerlijk daarom God in uw lichaam en in uw geest, die van God zijn.

1 KORINTHE 6:20

Hij zei in vers 19 van hoofdstuk 6:

Of weet u niet, dat uw lichaam een tempel is van de Heilige Geest, Die in u is en Die u van God hebt ontvangen, en dat u niet van uzelf bent?

1 KORINTHE 6:19

Als dat zo is, betekent het dat het hebben van een lichaam morele consequenties heeft. Je kunt met het lichaam het juiste doen, of verkeerde dingen doen. Als je de verkeerde dingen doet, verontreinig je de tempel van de Heilige Geest. Als je de juiste dingen doet, leef je om God in je lichaam te verheerlijken. Nu is de vraag: zijn het huwelijk en seks binnen het huwelijk iets juists of iets verkeeds, iets goeds of iets beters? Paulus behandelt in dit hoofdstuk verschillende kwesties, die allemaal met het huwelijk te maken hebben. Hij verwijst vaak naar wat goed is en soms naar wat beter is.

3

Paulus' oordeel en de woorden van Jezus

Paulus gaat in op het ongehuwd zijn. Hij gaat in op het getrouwd zijn. Hij spreekt over het weduwe zijn. Dat is allemaal goed, zegt hij. Met geen van die dingen is iets mis, hoewel hij wel aangeeft dat sommige dingen naar zijn oordeel beter zijn dan andere.

Alleen in dit hoofdstuk maakt hij onderscheid tussen zijn eigen oordeel over een kwestie en wat hij op grond van de woorden van de Heere als waarheid kent. Ik ken geen andere hoofdstukken in de geschriften van Paulus waarin hij dat doet.

Als apostel van Jezus Christus moest Paulus bevestigen wat Jezus had gezegd. Dat hoort een apostel te doen. Hij moet degene die hem heeft uitgezonden trouw vertegenwoordigen. Hij is een rentmeester van de verborgenheden van God en moet daar trouw mee omgaan. Maar soms moest Paulus ingaan op situaties waarop Jezus nooit de gelegenheid had gehad in te gaan.

Een van de dingen die in dit hoofdstuk aan de orde zullen komen, is de kwestie van christenen die met niet-christenen getrouwd zijn. De toehoorders van Jezus waren allemaal Joden die met Joden getrouwd waren. Hij hoefde niet in te gaan op de vraag naar huwelijken tussen mensen met een verschillend geloof. Paulus kreeg te maken met een nieuwe situatie waarop hij moest ingaan en waarin Jezus nooit was geweest. Namelijk dat heidenen die al met andere heidenen getrouwd waren, soms tot bekering kwamen, maar hun huwelijkspartner niet. Nu heb je een nieuwe situatie die in het onderwijs van Jezus nooit ter sprake is gekomen: wat doe je wanneer er een huwelijk bestaat tussen mensen die niet hetzelfde geloof hebben?

Paulus moet soms verder gaan dan wat Jezus heeft gezegd, maar probeert daarbij trouw te blijven aan de beginselen van Jezus. Wanneer hij dat doet, zegt hij doorgaans: 'Dit zeg ik nu, dit is niet de Heere. Ik geef mijn oordeel over deze kwestie.' Op ongeveer drie verschillende plaatsen in dit hoofdstuk zegt hij dat hij zijn oordeel of zijn mening over de kwestie geeft.

In hoofdstuk 7, vers 12, zegt hij bijvoorbeeld:

Maar tegen de anderen zeg ik, niet de Heere: Als een broeder een ongelovige vrouw heeft en zij er van harte mee instemt bij hem te wonen, moet hij haar niet verlaten.

1 KORINTHE 7:12

Wanneer hij zegt ‘niet de Heere’, bedoelt hij gewoon Jezus. De Heere heeft nooit over dit onderwerp gesproken, dus ik zal iets verder moeten gaan dan wat Hij heeft gezegd. In vers 25 zegt hij:

Wat betreft hen die nog maagd zijn, heb ik geen bevel van de Heere. Ik geef echter mijn mening als iemand die barmhartigheid van de Heere heeft gekregen om trouw te zijn.

1 KORINTHE 7:25

Hij vindt dus dat zijn oordeel toch enig gewicht moet hebben.

Op minstens één andere plaats geeft hij aan dat hij zijn oordeel over de kwestie geeft. Bijvoorbeeld in vers 40, waar hij het heeft over weduwen en de vraag of ze opnieuw moeten trouwen. Hij zegt dat ze vrij zijn om dat te doen, maar hij zegt:

Maar zij is gelukkiger, als zij zo blijft, naar mijn mening. En ik denk ook dat ik de Geest van God heb.

1 KORINTHE 7:40

Dat wil zeggen, ongehuwd.

Met de woorden bedoelt hij misschien: ‘Dit is mijn oordeel, maar ik denk dat ik in dit oordeel ook Gods gedachten weergeef. Ik weet dat dit mijn mening is, en mijn mening is geen ongeïnformeerde mening. Ik ben een zeer volwassen apostel. Ik heb barmhartigheid ontvangen om betrouwbaar te worden gemaakt, en mijn mening zou enig gewicht moeten hebben. Maar hierin denk ik ook de gedachten van de Geest weer te geven.’

Dat zou hij kunnen bedoelen wanneer hij zegt:

Ik denk dat ik ook de Geest van God heb.

Maar met die laatste zin zou hij ook kunnen bedoelen: ‘Ik denk dat ook ik’ — dat wil zeggen, naast mensen in Korinthe die zichzelf misschien geestelijker vinden omdat ze ascetisch zijn of wat dan ook. Misschien vinden ze dat Paulus niet zo geestelijk is als

sommigen, en zegt hij:

Nou, ik heb de Geest van God ook.

Met andere woorden: als er onder jullie mensen zijn die beweren geestelijk te zijn en de Geest van God te hebben, en die aanwijzingen geven die ingaan tegen wat ik jullie meegeef, nou, ik denk dat ik de Geest van God ook heb, en mijn oordeel zou enig gewicht moeten hebben.

4

Haalt Paulus een Korinthische uitspraak aan?

We zullen het doornemen, maar hij gaat eigenlijk van het ene onderwerp over op het andere. Waarschijnlijk volgt hij daarbij de volgorde van de vragen die hem gesteld waren. In het eerste vers staat:

Wat nu de dingen betreft waarover u mij geschreven hebt: het is goed voor een mens om geen vrouw aan te raken.

1 KORINTHE 7:1

Er is geen manier om het zeker te weten, maar veel commentatoren geloven dat de uitspraak tussen aanhalingstekens zou moeten staan. Zoals ik al eerder zei, vinden veel commentatoren dat de uitdrukking ‘Alle dingen zijn mij geoorloofd’, die Paulus verschillende keren gebruikt, tussen aanhalingstekens zou moeten staan. Die uitdrukking staat in dit vers:

Alle dingen zijn mij geoorloofd, maar niet alle dingen zijn nuttig.
Alle dingen zijn mij geoorloofd, maar ik zal mij niet onder de macht van ook maar iets laten brengen.

1 KORINTHE 6:12

Of dat waar is of niet, weten we niet. Maar die suggestie houdt in dat de commentatoren vaak denken dat hij hier iets aanhaalt wat zij zelf zeggen, en het hun voorhoudt, maar dat hij het een beetje wil bijstellen. Wanneer zij zeggen:

Ik mag alles, wil hij zeggen:

Alle dingen zijn mij geoorloofd, maar niet alle dingen zijn nuttig. Alle dingen zijn mij geoorloofd, maar niet alle dingen bouwen op.

1 KORINTHE 10:23

En:

En ik wil me zeker nergens door laten beheersen.

En een vergelijkbare suggestie van commentatoren is dat er in Korinthe misschien mensen waren van wie Paulus wist dat ze zeiden:

Wat nu de dingen betreft waarover u mij geschreven hebt: het is goed voor een mens om geen vrouw aan te raken.

1 KORINTHE 7:1

Paulus haalt dat aan en houdt het hun voor, maar stelt het bij en brengt er wat evenwicht in aan. We kunnen niet zeker weten dat hij dat hier doet. Sterker nog, we kunnen eigenlijk op geen van die plaatsen zeker weten dat hij dat doet. Er zijn onderwerpen waarover commentatoren het met elkaar eens beginnen te worden, maar we weten niet of hun mening juist is.

Er staat geen interpunctie in het Griekse Nieuwe Testament. Daarom staan er geen aanhalingstekens op de plaatsen waar ze hier worden voorgesteld. Mijn vraag, waarmee ik een beetje inga tegen wat de commentatoren zeggen, zou zijn: hoe kon Paulus verwachten dat ze zouden weten dat hij iets citeerde waar hij het niet noodzakelijk mee eens was, aangezien hij geen aanhalingstekens gebruikte in de Griekse tekst van zijn brief? Als hij iets zei waar hij niet achter wilde staan, hoe zou hij dat dan aangeven? Het lijkt erop dat hij dan zou moeten zeggen: 'Men zegt', of: 'Zoals sommigen hebben beweerd', of iets dergelijks. Hij zou zulke woorden kunnen toevoegen om duidelijk te maken dat hij niet de bedoeling heeft te bevestigen wat hij volgens de commentatoren niet bevestigt.

Hoe dan ook, we kunnen het niet zeker weten. Het maakt niet zo heel veel uit, want Paulus heeft blijkbaar niet volledig bezwaar tegen die uitspraak. Als de commentatoren gelijk hebben, wil hij er alleen wat evenwicht in aanbrengen. De uitspraak die hij van een tegenwicht voorziet, is deze uitspraak in vers 1:

Het is goed als een man geen vrouw aanraakt.

5

De betekenissen van ‘aanraken’

We zouden lang kunnen stilstaan bij de betekenis daarvan. Het Griekse woord voor ‘aanraken’ daar is hapto, Je zou het met ons alfabet kunnen schrijven. Het betekent verschillende dingen. Als je het in een lexicon opzoekt, kan het ‘aanraken’ betekenen. Het kan ‘zich vasthechten aan’ betekenen. Het is hetzelfde woord dat Jezus gebruikte in Johannes 20, vers 17, toen Maria Magdalena Hem als eerste zag na Zijn opstanding. Er wordt ons niet verteld wat ze deed, maar we moeten aannemen dat ze Jezus vastgreep en Hem niet wilde loslaten. Hij zei:

Jezus zei tegen haar: Houd Mij niet vast, want Ik ben nog niet opgevaren naar Mijn Vader, maar ga naar Mijn broeders en zeg tegen hen: Ik vaar op naar Mijn Vader en uw Vader, en naar Mijn God en uw God.

JOHANNES 20:17

Zo staat het in de King James:

Raak me niet aan.

Het woord is hapto, en veel vertalers geloven dat Hij bedoelt:

Hou me niet vast. Klamp je niet aan me vast, want ik ga weer weg.

Persoonlijk denk ik dat dat in die specifieke context waarschijnlijk de betekenis is.

Soms wordt het woord gebruikt voor alleen maar een aanraking, gewoon lichamelijk contact. Dat gebeurt op plaatsen in de Evangeliën waar wordt gesproken over mensen die de zoom van Jezus' kleed aanraken, of over Jezus Die een zieke aanraakt en die dan genezen wordt, of een melaatse. Hetzelfde woord wordt bijvoorbeeld gebruikt in Mattheüs 8:3, toen Jezus de melaatse aanraakte. Het is hetzelfde woord. Het kan dus enerzijds verwijzen naar zich vasthechten aan of zich vastklampen aan, of het kan verwijzen naar gewoon aanraken in de eenvoudigste betekenis van dat woord.

Het wordt in het Nieuwe Testament soms ook figuurlijk gebruikt voor aansteken, zoals het aansteken van een vuur. Bijvoorbeeld in Handelingen 28, toen Paulus en zijn metgezellen schipbreuk hadden geleden op het eiland Malta. Ze gingen eropuit en verzamelden takken om een vuur aan te steken. Het woord 'aansteken' in Handelingen 28:2 is hetzelfde woord, hapto, een vuur doen ontbranden. Waarschijnlijk is dat beeld ontstaan doordat je een brandende fakkel of een gloeiend kooltje of iets dergelijks neemt en daarmee iets anders aanraakt om het aan te steken. Maar soms betekent het woord hapto niets meer dan iets aansteken of een vuur ontsteken.

In Lukas 8:16 wordt dit Griekse woord bijvoorbeeld op die manier gebruikt. Lukas 8:16 zegt:

En niemand die een lamp aansteekt, plaatst er een vat overheen of zet hem onder een bed, maar hij zet hem op een standaard, opdat zij die binnenkomen, het licht kunnen zien.

LUKAS 8:16

Het werkwoord daar in de woorden is het woord hapto. Niemand die een lamp heeft aangeraakt, hapto.

6

Lichamelijk contact buiten het huwelijk

Ik breng al die dingen niet alleen ter sprake om deze lezing te belasten met alle eigenaardigheden en vertaalmogelijkheden. We zouden dat met elk woord in de Bijbel kunnen doen en veel meer tijd kunnen gebruiken dan we nu doen. De reden dat ik deze verschillende betekenissen geef, is dat het moeilijk is om precies te weten hoe hij het hier bedoelt. Aan de ene kant zou hij kunnen bedoelen dat het niet goed is om een vrouw überhaupt aan te raken. Hij zegt vervolgens wel:

Maar laat vanwege allerlei vormen van hoererij iedere man zijn eigen vrouw hebben en iedere vrouw haar eigen man.

1 KORINTHE 7:2

Als dat zijn bedoeling is, dan zou hij zeggen dat het goed zou zijn als een man zijn hele leven zou kunnen doorbrengen zonder ooit een vrouw aan te raken. Sommige mannen zouden dat echter buitengewoon moeilijk vinden, en daarom moeten ze trouwen. Binnen het huwelijk mogen ze hun vrouw natuurlijk aanraken, vanzelfsprekend, en dat maakt hij in de volgende verzen heel duidelijk. Maar de gedachte zou dan nog steeds zijn dat ze, als ze niet trouwen, ook geen vrouw moeten aanraken. Een vrouw aanraken is iets wat vermeden moet worden, behalve binnen het huwelijk.

Dat zouden we in onze eigen cultuur uiterst beperkend vinden. Ik denk dat, als we zouden gaan onderwijzen: 'Broeders, raak geen vrouw aan. Geef haar geen omhelzing. Geef haar geen hand. Geef haar geen rugmassage', er heel wat mensen zouden zijn die zouden denken: 'Man, wat is dat wettisch.' We hebben natuurlijk weleens studenten gehad die al die dingen deden met mensen van het andere geslacht, en die dat ongetwijfeld volkomen onschuldig vonden. Misschien was het dat ook. We zijn niet wettisch over zulke dingen. Maar tegelijkertijd betekent het feit dat onze cultuur het beperkend zou vinden niet dat dit niet de norm voor gepast gedrag was die Paulus voorstond. Het kan inderdaad zijn dat Paulus in zijn gemeenten voorstond dat ongetrouwde mannen geen vrouwen aanraken met wie ze niet getrouwd zijn.

Nogmaals, ik probeer dat niet op te leggen, want het woord kan meer betekenen dan dat. Maar ik wil wel suggereren dat het die betekenis kan hebben. Als gewoon advies aan alleenstaanden zou ik het een goed advies vinden. Ik zeg niet dat het een gebod is dat je hun kunt opleggen zonder overdreven wettisch te zijn, maar het is geen slecht advies. Denk aan een man die een meisje over haar rug begint te wrijven of haar zelfs maar een omhelzing geeft. Ik heb omhelzingen tussen broeders en zusters gezien die behoorlijk zinnelijk zijn, of ze dat nu tegenover zichzelf erkennen of niet. Natuurlijk zijn er omhelzingen die niet zinnelijk zijn. Toch zullen mannen — en vrouwen ook — minder verleidingen tot onzedelijkheid ondervinden, en waarschijnlijk zelfs minder verleidingen tot onzedelijke gedachten, als ze beperken hoeveel ze elkaar aanraken.

Ik zou er geen regel van maken, hoewel ik zelf als alleenstaande man doorgaans probeerde het als regel te volgen. Het is niet zo dat ik niemand aanraakte. Ik herinner me dat mijn beleid toen ik alleenstaand was, inhield dat ik een meisje een hand gaf en een man omhelsde. Een hand geven is natuurlijk ook aanraken, dus ik legde mezelf nooit zo'n grote beperking op dat ik een vrouw op geen enkele manier zou aanraken. Maar ik zeg dat mensen die zich inzetten voor reinheid en nog niet getrouwd zijn, er misschien niet slecht aan zouden doen dit op te volgen in de striktste betekenis die het zou kunnen hebben. Hoewel ik dat, zoals ik al zei, niet zou kunnen opleggen, omdat het een andere betekenis kan hebben.

7

Ongehuwd blijven en branden van verlangen

Het woord hapto kan 'zich vastklampen aan' betekenen en zou figuurlijk op het huwelijk kunnen slaan, want de Bijbel zegt:

Daarom zal een man zijn vader en zijn moeder verlaten en zich aan zijn vrouw hechten; en zij zullen tot één vlees zijn.

GENESIS 2:24

Hoewel het niet precies hetzelfde woord is, is het begrip duidelijk vergelijkbaar. Een man klampt zich vast aan een vrouw, verbindt zich aan haar of hecht zich aan haar in het huwelijk, en dat kan hier de betekenis zijn. Er zijn enkele vertalingen — ik weet het niet zeker; ik denk dat de NIV daar misschien bij hoort — die 1 Korinthe 7:1 daadwerkelijk als volgt vertalen:

‘Het is goed als een man niet trouwt.’

Nou, dat is niet echt een vertaling. Dat is een interpretatie, maar het is een mogelijke interpretatie.

Dat zou de betekenis van trouwen kunnen hebben, en het zou gezien kunnen worden als een aanbeveling om alleenstaand te blijven. In dat geval is het iets heel anders dan zeggen dat een alleenstaande man nooit een vrouw zou moeten aanraken. Het zou gewoon zeggen dat het goed voor hem is om alleenstaand te blijven. Dat zou overeenkomen met sommige dingen die Paulus later zegt, al betekent dat niet noodzakelijk dat dit de enige mogelijke interpretatie van het woord is.

Maar één ding: wanneer we het hebben over het aansteken van een vuur, denk ik dat ook dat een mogelijke betekenis is. Want Paulus spreekt er iets verderop over dat het voor een man beter is te trouwen dan te branden van hartstocht. Eigenlijk zegt hij niet ‘branden van hartstocht’. ‘Van hartstocht’ is in de Engelse vertaling toegevoegd. Het staat in vers 9. Paulus zegt letterlijk:

Het is beter te trouwen dan te branden.

1 KORINTHE 7:9

[Vertalersnoot: De spreker bespreekt hier de formulering zonder de verklarende toevoeging. De HSV heeft ‘van begeerte te branden’.]

De vertalers hebben in dit geval gemeend dat hij ‘branden van hartstocht’ bedoelt. De meeste commentatoren denken inderdaad dat hij dat bedoelt.

De andere mogelijkheid is dat hij bedoelt: branden in de hel, omdat je betrokken bent geraakt bij ongeoorloofde seks en uiteindelijk naar de hel gaat. Het is beter om te trouwen dan te proberen je er als alleenstaande man dapper doorheen te slaan. En

wanneer je jezelf niet in de hand hebt, zou je daarvoor uiteindelijk in de hel kunnen branden. De meesten zijn het er echter over eens dat de betekenis in vers 9 is:

‘Je kunt beter trouwen dan branden van verlangen.’ Hij spreekt over seksualiteit of seksuele aandrang als een vuur dat brandt.

8

Seksuele hartstocht niet aanwakkeren

Hij ontleent deze beeldspraak aan het Oude Testament, aan Spreuken hoofdstuk 6, waar het toevallig over ongeoorloofde seks gaat. Het gaat in dit specifieke geval over overspel. In vers 26 van Spreuken 6 staat:

want door een vrouw die een hoer is, komt men tot een homp brood, en de vrouw van een getrouwde man jaagt op een kostbare ziel.

SPREUKEN 6:26

Hij vervolgt in de verzen 27 tot en met 29, hier geparafraseerd:

Kan iemand vuur tegen zijn borst houden zonder dat zijn kleren verbranden? Kan iemand over gloeiende kolen lopen zonder zijn voeten te branden? Zo is het met iemand die naar de vrouw van zijn naaste gaat: wie haar aanraakt, blijft niet onschuldig.

SPREUKEN 6:27-29

Let op de vergelijking die hij hier maakt: een man die vuur tegen zich aan neemt of over kolen loopt en hoopt zich niet te branden. Het is duidelijk dat hij het hier heeft over een gebrek aan seksuele zelfbeheersing. Het is mogelijk dat, wanneer Paulus zegt:

Wat nu de dingen betreft waarover u mij geschreven hebt: het is goed voor een mens om geen vrouw aan te raken.

1 KORINTHE 7:1

het woord ‘aanraken’ in dit geval te maken heeft met het aanwakkeren van seksuele hartstocht in zichzelf en in haar. En die kan op allerlei manieren worden aangewakkerd die je beter zou kunnen vermijden. Dat kan natuurlijk door een aanraking gebeuren. Vrouwen worden, denk ik, vaker in die zin door aanraking in vuur en vlam gezet, terwijl mannen vaak zonder aanraking opgewonden raken, alleen al door wat ze zien. Maar ik denk dat bepaalde soorten aanrakingen waarschijnlijk, ook als het strikt genomen geen seksuele aanrakingen zijn, zeker opwinding kunnen veroorzaken. Zelfs bepaalde soorten blikken, bepaalde soorten houdingen — er zijn allerlei flirterige manieren van kijken of glimlachen of staan, of van allerlei andere dingen doen. Daarbij hoeft geen lichamelijk contact te komen kijken, maar ze zijn erop gericht bij het andere geslacht de verkeerde soort belangstelling op te wekken. Of manieren van kleden, bijvoorbeeld.

Paulus kan hier bedoelen dat het goed is voor een man om niets te doen wat hartstochten zou opwekken, bij hemzelf of bij een vrouw. Een vrouw in vuur en vlam zetten, haar opgewonden maken, of zelfs zelf opgewonden raken door haar, zou daar ook onder vallen. Ik weet niet wat dit specifieke vers betekent, vanwege die drie mogelijkheden die in de context allemaal heel goed zouden passen. Ik neem aan dat wie het zekere voor het onzekere wil nemen, al die dingen buiten het huwelijk zou willen vermijden. Natuurlijk noemt hij het huwelijk als de enige uitzondering. Buiten het huwelijk is het goed voor een man om een vrouw niet op te winden, haar niet in vuur en vlam te zetten of haar zelfs niet aan te raken. Het is goed. Het is niet noodzakelijk het enige goede wat je kunt doen, maar het is een goede beslissing als je die beslissing neemt. Niemand zal je dat kwalijk nemen, hoop ik.

9

Trouwen om ontucht te vermijden

Toch, ook al is het goed om een vrouw niet aan te raken:

Maar laat vanwege allerlei vormen van hoererij iedere man zijn eigen vrouw hebben en iedere vrouw haar eigen man.

1 KORINTHE 7:2

Hier hebben we een voorbeeld van een uitspraak die in absolute zin wordt gedaan en die later moet worden genuanceerd. We moeten op zulke uitspraken in de Bijbel bedacht zijn. Wanneer we bij sommige dingen komen die Jezus in de Bergrede zegt, moeten we zelfs beseffen dat het in sommige gevallen passend is om die te nuanceren. Hij doet zo'n uitspraak in de meest absolute zin. Hij zegt dan:

Maar geef aan ieder die iets van u vraagt, en eis niet terug van hem die neemt wat van u is.

LUKAS 6:30

Als we dat in absolute zin opvatten, zou je je kinderen nooit iets kunnen onthouden waar ze je om vragen. Of een alcoholist op straat die je om geld bedelt en dat vervolgens gaat opdrinken. Je zou hem dat nooit kunnen onthouden. Je zou elke behoeftige luiaard moeten onderhouden die dat van je wilde. Er gelden duidelijk beperkingen, maar die worden soms niet uitgesproken.

In dit geval klinkt het alsof Paulus een absolute uitspraak doet. Iedereen zou moeten trouwen om ontucht te vermijden. Iedere man zou een vrouw moeten hebben; iedere vrouw zou een man moeten hebben. Maar dat Paulus dat niet echt zonder voorbehoud bedoelt, blijkt duidelijk uit zijn verdere bespreking. Hij zegt dat hij hun, als het mogelijk is, zou aanraden niet te trouwen. Maar het is heel duidelijk dat ze niet zouden moeten trouwen als ze ook ongehuwd rein kunnen blijven. Het belangrijkste is dat je rein blijft. Bewaar jezelf rein voor God. Als het ongehuwde leven op dat gebied gewoon een te zware last op een man of een vrouw legt, dan moeten ze trouwen.

10

Seksuele wederkerigheid in het huwelijk

Hij zegt in vers 3 en verder:

Laat de man aan zijn vrouw de verschuldigde bereidwilligheid betonen en evenzo ook de vrouw aan haar man.

1 KORINTHE 7:3

De King James zegt 'due benevolence', en sommige vertalingen zeggen 'her conjugal rights', of iets dergelijks. Het gaat hier kennelijk om seksuele bevrediging. Dat wil zeggen dat, hoewel het goed is voor een man om buiten het huwelijk geen vrouw aan te raken, het binnen het huwelijk niet goed is om zich te onthouden. Wanneer mensen samenwonen, een man en een vrouw, is de seksuele druk natuurlijk nog groter dan wanneer ze dat niet doen. Als mannen met andere mannen samenwonen en vrouwen met andere vrouwen, zal er al genoeg verleiding zijn wanneer ze in de buurt van het andere geslacht zijn. Maar als mensen in hetzelfde huis wonen, is de spanning op dat gebied nog groter. Paulus geeft aan dat het helemaal niet juist zou zijn als getrouwde mensen die samenwonen zich onthouden, of elkaar tot onthouding dwingen.

Het komt vaak voor dat de ene huwelijkspartner een sterkere drang heeft dan de andere, meer verlangen heeft dan de andere. Paulus lijkt hier te zeggen dat de seksuele activiteit van het echtpaar bepaald moet worden door degene met het grootste verlangen, niet het kleinste. Natuurlijk moeten mensen in het huwelijk altijd rekening met elkaar houden. Wie niet getrouwd is, zal dat op een dag misschien wel zijn, dus het kan geen kwaad dat we hierover praten.

Vaak heeft de man een sterkere seksuele drang dan de vrouw, hoewel dat niet altijd zo is. Maar laten we een voorbeeld nemen. Als een man een sterkere seksuele drang heeft dan zijn vrouw, of vaker behoefte heeft aan lichamelijk contact van die aard dan zijn vrouw, hoort hij rekening met haar te houden. Als zij er geen zin in heeft, zou het fijn zijn als hij ruimhartig was en zijn wensen niet aan haar opdrong of bij haar afdwong. Maar tegelijkertijd zijn de instructies van de Schrift dat zij ook rekening met hem moet houden. Misschien heeft zij eigenlijk nergens zin in, maar is het voor hem wel belangrijk. Dan moet er bereidheid zijn om de ander de verschuldigde genegenheid niet te onthouden. Zoals Paulus duidelijk maakt, geldt dat ook andersom: als het voor haar belangrijk is en hij er geen zin in heeft.

Hij maakt dus duidelijk dat het soms de vrouw kan zijn en soms de man die behoefte heeft aan seks op een moment dat de ander die behoefte niet heeft. Maar degene die er geen zin in heeft, moet het de ander niet onthouden. Natuurlijk kunnen er bepaalde gezondheidsproblemen en andere dingen zijn die het onmogelijk maken om dat te doen.

Ik denk dat Paulus daar ingaat op de situatie in Korinthe. Als daar een soort ascetische groep was die zei dat het goed is geen vrouwen aan te raken, dat het goed is niet getrouwd te zijn, dan zeiden ze waarschijnlijk zelfs dat getrouwde mensen toch geestelijk kunnen zijn door geen seks te hebben. Je kunt als het ware als celibatairen onder hetzelfde dak leven. Paulus ontnemt die suggestie beslist elke geldigheid. Nee, als je getrouwd bent, moet je niet samen als celibatairen leven. Daar is niets bijzonder geestelijks aan. Je moet je vrouw geven wat haar toekomt, en de vrouw moet haar man geven wat hem toekomt.

11

Gelijke huwelijksrechten en exclusiviteit

De vrouw heeft niet de beschikking over haar eigen lichaam, maar de man. En evenzo heeft ook de man niet de beschikking over zijn eigen lichaam, maar de vrouw.

1 KORINTHE 7:4

zegt vers 4, Eén ding dat Paulus in Korinthe doet, dat nieuw is ten opzichte van wat het Oude Testament leerde, is dat hij vrouwen dezelfde soort rechten in het huwelijk geeft als mannen. Daarmee gaat het onderwijs van het Nieuwe Testament verder. In het Oude Testament kon een man meerdere vrouwen hebben, maar een vrouw kon niet meerdere mannen hebben. In het Oude Testament kon een man van zijn vrouw scheiden, maar in de Joodse samenleving kon geen enkele vrouw van haar man scheiden. Die mogelijkheid had ze eenvoudigweg niet, op geen enkele grond.

Als een vrouw met een andere man ging, kon haar man van haar scheiden. Dat werd overspel genoemd. Als haar man met een andere vrouw ging, werd dat gewoon polygamie of concubinaat genoemd. Het was niet iets waarom zij van haar man kon scheiden. Er werd in de Joodse samenleving beslist met twee maten gemeten.

Ik ken sommige christenen, gelukkig niet erg veel, maar ik ken er een paar, en één in het bijzonder springt eruit, die hier heel stellig over is. Zij vinden dat mannen in deze huidige tijd van hun vrouw mogen scheiden, maar vrouwen niet van hun man. Hij

baseert dat op de Joodse gebruiken op dat gebied. Maar volgens mij brengt Paulus ons begrip van de rollen van man en vrouw op seksueel gebied op een hoger niveau dan het Oude Testament doet. Hij geeft de vrouw en de man namelijk gelijke rechten over elkaar.

Hij zegt, zoals we in vers 3 zagen:

de man moet zijn vrouw de genegenheid geven waar ze recht op heeft, en zij moet haar man de genegenheid geven waar hij recht op heeft.

Het gaat beide kanten op. Het is niet zo dat alleen de een recht heeft op de ander. Hij maakt het duidelijk in vers 4:

de vrouw heeft geen zeggenschap over haar eigen lichaam, maar haar man wel.

Als hij dat zegt, zou iedere Jood het met Paulus eens zijn. Dat is waar. De vrouw heeft geen zeggenschap over haar lichaam. Haar man heeft zeggenschap over haar lichaam. Zij behoort hem toe. Maar dan zegt hij vervolgens iets wat de meeste Joden nooit zouden hebben geloofd:

de man heeft ook niet het recht om over zijn eigen lichaam te beslissen. Zijn vrouw heeft zeggenschap over zijn lichaam, of heeft daar recht op.

Ik vat dit zo op dat het vrijwel een einde maakt aan polygamie, al was dat niet het voornaamste onderwerp waar Paulus hier op inging. Als het beginsel dat hij hier geeft algemeen geldt, en daar lijkt het wel op, dan zou het niet langer mogelijk zijn dat een man meerdere vrouwen heeft. Het was nooit geoorloofd dat een vrouw meerdere mannen had, omdat de man het volledige recht had op het lichaam van zijn vrouw. Geen andere man kon haar met hem delen. Ze kon niet meerdere mannen hebben, omdat haar ene man recht had op haar lichaam. Maar het was niet noodzakelijkerwijs zo dat zij het alleenrecht op hem had, want in het Oude Testament kon hij meerdere vrouwen hebben die als echtgenotes gelijke rechten op hem hadden.

Maar als we de woorden van Paulus zo ver laten doorwerken, en ik denk dat we dat moeten doen, dan heeft de vrouw net zo goed het alleenrecht op het lichaam van haar man als de man het alleenrecht heeft op het lichaam van zijn vrouw. Dat betekent dat

er voor hem geen ruimte is om er nog meer vrouwen bij te hebben. Want die ene vrouw die hij heeft, heeft dezelfde soort rechten op hem als hij op haar heeft. Dat zijn exclusieve rechten.

Dat is niet het punt dat Paulus rechtstreeks maakt. In wezen heeft hij het erover dat de vrouw en de man allebei het recht hebben om zo veel mogelijk door de ander seksueel bevredigd te worden. Maar het zou volgens mij zo ver gaan dat, zoals het recht van de man op zijn vrouw een exclusief recht is, haar aanspraak op hem ook exclusief is.

12

Tijdelijke onthouding voor vasten en gebed

Vers 5:

Onttrek u niet aan elkaar, behalve dan met onderling goedvinden voor een bepaalde tijd, om u te wijden aan vasten en bidden. Kom daarna weer bij elkaar, opdat de satan u niet zal verzoeken omdat u zich niet kunt onthouden.

1 KORINTHE 7:5

Paulus zegt dat er momenten kunnen zijn waarop jullie het er allebei over eens zijn dat je de bevrediging van het lichaam even opzijzet. Je wilt dichterbij God naderen, je afzonderen, vasten en bidden, en zo iets in je toewijding aan God ontwikkelen. Je zou een tijdlang kunnen afzien van seksuele omgang. Maar dit moet volgens hem niet erg lang duren. Zeker niet zo lang dat er druk en extra verleiding ontstaan. Dit is interessant, want Paulus geeft daar aan dat seks tussen huwelijkspartners zelfs voorrang kan krijgen boven vasten en gebed. Dat is het geval als het vasten en bidden zo veel tijd in beslag neemt en zo lang wordt voortgezet dat er door de onthouding bovenmatige verleiding ontstaat. Het is beter om met de onthouding te stoppen, zelfs als dat ten koste gaat van je vasten en gebed, dan jezelf te laten bezwijken onder een druk die tot seksuele zonde kan leiden. Wat heb je aan al dat vasten en bidden als je tegelijkertijd voor seksuele zonde bezwijkt?

Vasten is natuurlijk iets waar de Bijbel niet veel over leert. In het Oude Testament werd het nooit geboden, behalve op de Grote Verzoendag. In het Nieuwe Testament worden er een paar dingen over gezegd, maar niet erg veel. Er is beslist geen plaats in het Nieuwe Testament waar vasten wordt geboden, of waar zelfs maar wordt beschreven wat normaal vasten inhoudt. Afgaande op Jezus' vasten in de woestijn lijkt het erop dat Hij waarschijnlijk wel dronk, waarschijnlijk alleen water, maar geen voedsel at. Daarom wordt onder gewoon vasten meestal verstaan dat je alleen drinkt, gewoonlijk water, en geen voedsel eet.

Er zijn andere vormen van vasten. Mozes at geen voedsel en dronk geen water toen hij op de berg vastte. Esther en Mordechai geboden een vasten waarbij niemand drie dagen lang voedsel of water mocht gebruiken. Er zijn dus verschillende vormen van vasten. Het is heel duidelijk dat Paulus vond dat bij sommige vormen van vasten niet alleen onthouding van voedsel hoorde, maar daarnaast ook onthouding van seksuele omgang. Als het doel van vasten is om nee te zeggen tegen het vlees om je op de geest te richten, dan zou zelfs het afzien van eten, wat een rechtmatig, geoorloofd genoeg is, vergelijkbaar zijn met het afzien van seksuele omgang tussen huwelijkspartners, wat ook een geoorloofde vorm van genot is.

Er is zeker een overeenkomst tussen eten en seks. Beide zijn op zichzelf rein, beide geven genot, maar beide kunnen ook een obsessie worden. Er kan een tijd zijn om van allebei een poosje af te zien om iets in de geest tot ontwikkeling te laten komen.

13

Trouwen is toegestaan, niet verplicht

Vers 6:

Dit zeg ik echter als tegemoetkoming, niet als bevel.

1 KORINTHE 7:6

Wat zegt hij als een tegemoetkoming? Hij heeft hier nogal wat gezegd. Ik geloof dat hij terugverwijst naar vers 2, waar hij zei:

Maar laat vanwege allerlei vormen van hoererij iedere man zijn eigen vrouw hebben en iedere vrouw haar eigen man.

1 KORINTHE 7:2

Hij zegt: 'Ik maak hiervan niet echt een gebod voor de gemeente. Ik wil niet dat iedere ongetrouwde man het gevoel krijgt dat ik hem gebied te trouwen, en iedere vrouw dat ik haar gebied te trouwen. Het is een tegemoetkoming.'

Hij zegt verder: 'Ik zou eigenlijk graag zien dat iedereen ongetrouwd bleef, maar als ik dat probeer op te leggen, zou dat voor velen van jullie te moeilijk zijn, en daarom kom ik jullie tegemoet. Ga gerust trouwen om ontucht te vermijden. Maar ik gebied jullie niet om te trouwen. Ik kom jullie hier alleen tegemoet', zegt hij,

Want ik zou wel willen dat alle mensen waren zoals ikzelf, maar ieder heeft zijn eigen genadegave van God, de één op deze wijze, de ander op die wijze.

1 KORINTHE 7:7

daarmee bedoelt hij ongetrouwd.

Dus hij heeft zojuist in vers 2 gezegd:

Laat elke man zijn eigen vrouw hebben en elke vrouw haar eigen man maar in vers 7 zegt hij:

Ik zou willen dat alle mannen vrijgezel waren.

Hij zegt: 'Dat iedereen zou moeten trouwen, dat zeg ik als een tegemoetkoming. Ik gebied niet werkelijk dat alle christenen getrouwd moeten zijn. Ik zeg alleen dat sommige mensen het moeilijk zullen vinden om ongetrouwd te blijven. Daarom zou ik jullie daarin tegemoetkomen: om ontucht te vermijden, vanwege ontucht, ga gerust trouwen.'

Maar als iedereen in zijn leven dezelfde genade had als Paulus, zou hij graag willen dat iedereen ongetrouwd bleef, en hij heeft duidelijke redenen om dat te zeggen.

14

Huwelijk en ongehuwd zijn als genadegaven

Het woord 'gave' daar is het Griekse woord charisma. Het is hetzelfde woord dat in hoofdstuk 12 en op andere plaatsen wordt gebruikt voor gaven van de Heilige Geest. Het is heel duidelijk dat de gaven die God mensen geeft, niet beperkt zijn tot alleen die negen gaven in 1 Korinthe 12.

Een gave is een toestand van genade. Het is een gave van genade. Het is een uiting van genade. Die kan de vorm hebben van een wonderbaarlijk vermogen, of de vorm van iets anders. Het kan werkelijk een uiting van Gods genade in het huwelijk zijn. Of het kan een uiting van Gods genade zijn doordat Hij iemand de genade geeft om ongetrouwd te zijn. Getrouwd zijn is een gave van God. In het Oude Testament staat:

Wie een vrouw gevonden heeft, heeft iets goeds gevonden, en de goedgunstigheid van de HEERE verkregen.

SPREUKEN 18:22

Een vrouw is een gave. Een godvruchtige vrouw is een gave van God. Maar het vermogen om ongetrouwd te blijven is ook een gave van God. De ene man heeft deze gave en de andere een andere.

Misschien zinspeelt Paulus hier op Jezus' eigen woorden over dit onderwerp in Mattheüs 19. Hij geeft niet duidelijk aan dat hij daarop zinspeelt, maar de kans is groot dat hij dat doet. Want nadat Jezus een paar behoorlijk strenge dingen over echtscheiding heeft onderwezen, waarmee Hij die in feite verbiedt, staat er in Mattheüs 19:10:

Zijn discipelen zeiden tegen Hem: Als de zaak van de man met de vrouw er zo voor staat, is het beter niet te trouwen.

MATTHEÛS 19:10

Met andere woorden, als je om geen enkele reden van je vrouw kunt scheiden behalve vanwege ontucht, dan zit je daar behoorlijk aan vast. ‘Het is beter als een man niet trouwt’, opperden ze. Jezus antwoordde en gaf hun daarin enigszins gelijk. Hij zei tegen hen:

Maar Hij zei tegen hen: Niet allen vatten dit woord, maar alleen zij aan wie het gegeven is. Want er zijn ontmanden die uit de moederschoot zo geboren zijn; en er zijn ontmanden die door de mensen ontmand zijn; en er zijn ontmanden die zichzelf ontmand hebben om het Koninkrijk der hemelen. Wie dit vatten kan, laat die het vatten.

MATTHEÛS 19:11-12

Toen de discipelen zeiden dat het voor een man beter is om niet te trouwen, zei Jezus niet dat ze ongelijk hadden. Hij zei eigenlijk:

Dat kan wel zo zijn, maar niet iedereen kan dat accepteren.

Niet iedereen is in staat om ongehuwd te blijven. Sommigen hebben daar een gave voor ontvangen, zegt Hij. Zij hebben het ontvangen; het is hun gegeven. Hij spreekt over eunuch zijn ter wille van het Koninkrijk der hemelen. Dat zou betekenen dat je je hele leven celibatair blijft en geen aandacht schenkt aan het andere geslacht, om jezelf aan het Koninkrijk van God te wijden. Dat is een gave. Alleen degenen aan wie het gegeven is, vermoedelijk door God.

Paulus zegt op zijn beurt dat sommige mensen deze gave hebben en anderen een andere gave. Het huwelijk is een gave en ongehuwd zijn is een gave. Paulus gaf eigenlijk de voorkeur aan ongehuwd zijn, omdat een man daardoor vrij was om zonder afleiding te dienen, zoals hij verderop nog zegt.

Terug naar 1 Korinthe 7. Hij zegt in vers 8 en 9:

Maar ik zeg tegen de ongehuwden en de weduwen: Het is goed voor hen, als zij blijven zoals ik. Maar als zij zich niet kunnen beheersen, laten zij dan trouwen, want het is beter te trouwen dan te branden.

1 KORINTHE 7:8-9

De New King James voegt aan 'branden' de nadere bepaling 'with passion' toe, oftewel 'van hartstocht'. Zoals ik eerder zei:

'Je kunt beter trouwen dan te branden.' Dat kan betekenen dat het beter is om te trouwen en een geoorloofde uitlaatklep voor je seksuele drang te hebben, dan om zo'n geoorloofde uitlaatklep niet te hebben en verteerd te worden door hartstocht die je niet op een geoorloofde manier kunt uiten.

Of het kan betekenen dat het beter is om te trouwen en een geoorloofde seksuele uitlaatklep te hebben, dan om niet te trouwen en jezelf niet te kunnen beheersen. Omdat je jezelf niet beheerst, zoek je ongeoorloofde seksuele uitlaatkleppen, en vervolgens onderga je de gevolgen daarvan in de vlammen van de hel. Zoals Jezus zei:

Als dan uw rechteroog u doet struikelen, ruk het uit en werp het van u weg, want het is beter voor u dat een van uw lichaamsdelen te gronde gaat en niet heel uw lichaam in de hel geworpen wordt. En als uw rechterhand u doet struikelen, hak hem af en werp hem van u weg, want het is beter voor u dat een van uw lichaamsdelen te gronde gaat en niet heel uw lichaam in de hel geworpen wordt.

MATTHEÛS 5:29-30

Daar zou Paulus op gedoeld kunnen hebben, al lijken vrijwel alle uitleggers het erover eens te zijn dat hij het heeft over branden van verlangen dat niet bevredigd kan worden.

15

Paulus' ongehuwde leven en zelfbeheersing

Waarop berust het argument dat Paulus getrouwd was? Er is geen bewijs dat Paulus getrouwd was. Sommigen zeggen dat Paulus lid van het Sanhedrin was, en dat we uit de Misjna weten dat een man als lid van het Sanhedrin getrouwd moest zijn. Daarom zeggen ze: 'Paulus moet op zijn minst op een bepaald moment in zijn leven getrouwd zijn geweest.'

Het is natuurlijk mogelijk dat Paulus eerder in zijn leven getrouwd was. Paulus ontkent nergens dat hij eerder getrouwd was geweest. Sommigen hebben gedacht dat zijn vrouw hem misschien verlaten heeft vanwege zijn bekering tot het christendom, of om een andere reden. Hij kan zijn vrouw vóór zijn bekering verloren hebben. Maar hij spreekt er later in dit hoofdstuk wel over dat, als een ongelovige niet met je wil samenleven omdat je christen bent, je die moet laten gaan. Sommige uitleggers hebben geopperd dat hij daar misschien uit eigen ervaring spreekt. Mogelijk had hij ooit een vrouw en heeft zij hem misschien verlaten omdat hij zich tot het christendom bekeerde.

Natuurlijk kan hij ook getrouwd zijn geweest en weduwnaar zijn geworden. We weten het niet. We hebben eenvoudigweg geen informatie. Paulus geeft ons geen informatie, behalve dat we weten dat hij niet getrouwd was in de tijd dat hij als apostel van Christus diende. Of hij daarvoor ooit getrouwd was geweest, weten we niet.

Het argument dat hij getrouwd moet zijn geweest omdat hij lid van het Sanhedrin was, lijkt mij zwak. We hebben namelijk geen enkele daadwerkelijke uitspraak van Paulus of in de Bijbel dat Paulus lid van het Sanhedrin was. We weten dat hij aanwezig was toen het Sanhedrin Stefanus veroordeelde, en dat hij op hun mantels paste. Maar het is interessant dat hij zelf niet rechtstreeks meedeed aan het stenigen van Stefanus. Er wordt gezegd dat hij op dat moment een jonge man was, en het Sanhedrin bestond voornamelijk uit de oudsten van Israël.

Het lijkt mij waarschijnlijker dat Paulus geen lid van het Sanhedrin was. Hij was namelijk een protégé van Gamaliël. Dat weten we uit Paulus' eigen verklaring. Gamaliël was lid van de raad van het Sanhedrin. Het is mogelijk dat Saulus als de

voornaamste protégé van Gamaliël werd voorbereid op een zetel in het Sanhedrin, maar die zetel nog niet had verkregen, deels vanwege zijn jeugdige leeftijd. Mogelijk zou dat verklaren waarom hij niet daadwerkelijk deelnam aan de steniging van Stefanus, terwijl de rest van het Sanhedrin dat wel deed.

Ik zou willen stellen dat het helemaal niet zeker is dat Paulus ooit lid van het Sanhedrin is geweest. Als hij dat niet was, is er ook geen reden om af te leiden dat hij getrouwd moet zijn geweest. Blijkbaar zou hij volgens de Joodse traditie getrouwd hebben moeten zijn als hij in het Sanhedrin had gezeten. Als dat het geval was, is het duidelijk dat hij niet langer getrouwd was toen hij deze brieven schreef. Hij maakt in hoofdstuk 9 van 1 Korinthe heel duidelijk dat hij en Barnabas geen vrouw hadden, terwijl Petrus en anderen die wel hadden. Maar hij zegt nergens of hij vroeger wel of geen vrouw had gehad. Omdat de Schrift daarover geen bevestigende of ontkennende uitspraak doet, kunnen we al die mogelijkheden overwegen. Maar hij beschrijft zichzelf in deze passage beslist als iemand die ongehuwd is, en zegt dat dit echt een aan te bevelen levensstaat is, als het mogelijk is.

Ik wilde hier ook iets over zeggen, omdat mij vaak naar masturbatie wordt gevraagd. Het lijkt onsmakelijk om daarover te praten, maar ik denk dat iedereen weet dat het bestaat. Het lijkt erop dat deze passage een van de plaatsen zou kunnen zijn die daartegen pleiten. Ik heb mensen horen zeggen: ‘Er staat niets in de Bijbel tegen masturbatie, en daarom moeten we mensen op dat punt niet onder een juk brengen. Dat kan hun alleen maar druk opleggen. We moeten ze het gewoon laten doen, of wat dan ook.’

Maar als masturbatie volgens Paulus een mogelijkheid was die voor christenen openstond, dan zou hij, lijkt me, niet zeggen:

Maar als zij zich niet kunnen beheersen, laten zij dan trouwen, want het is beter te trouwen dan van begeerte te branden.

1 KORINTHE 7:9

Want hij raadde degenen die zich niet konden beheersen aan om te trouwen. Het lijkt erop dat die praktijk dan een geoorloofde uitlaatklep voor hun hartstocht zou zijn. Maar hij beveelt die niet als mogelijkheid aan. Hij lijkt aan te geven dat er twee

mogelijkheden zijn: aan de ene kant branden van seksuele hartstocht die niet wordt bevredigd, of getrouwd zijn en daar een uitlaatklep voor hebben. Ik weet niet of we dit argument kunnen gebruiken als een sluitend bewijs dat het zonde was, maar het lijkt zeker in die richting te wijzen. Paulus zou zeker van die mogelijkheid op de hoogte zijn als die er was. Het klinkt niet alsof Paulus daarvoor openstond.

16

Scheiden, verzoenen en ongehuwd blijven

Vers 10:

Maar de gehuwden beveel ik — niet ik, maar de Heere — dat een vrouw niet zal scheiden van haar man — en als zij toch gaat scheiden, moet zij ongehuwd blijven of zich met haar man verzoenen — en dat een man zijn vrouw niet zal verlaten.

1 KORINTHE 7:10-11

Deze twee verzen, samen met vers 39, waar Paulus zegt:

Een vrouw is door de wet gebonden, zolang haar man leeft. Als haar man echter ontslapen is, is zij vrij om te trouwen met wie zij wil, maar alleen in de Heere.

1 KORINTHE 7:39

zijn door veel christenen zo opgevat dat iemand nooit kan scheiden en hertrouwen. Ze kunnen hertrouwen als ze weduwe of weduwnaar zijn geworden, maar ze kunnen niet hertrouwen als ze alleen maar gescheiden zijn. Want in vers 39 staat:

Een vrouw is volgens de wet aan haar man gebonden zolang hij leeft. Pas als hij sterft, is ze vrij om met een ander te trouwen.

Natuurlijk lijken de verzen 10 en 11 dat te zeggen. Hij zegt dat een vrouw niet bij haar man moet weggaan. Maar als ze toch weggaat, wat moet ze dan doen? Of misschien gaat het om een geval waarin ze al is weggegaan voordat ze deze brief ontvangt. Voordat de brief van Paulus bij hen aankomt, waren sommige vrouwen misschien al bij hun man weggegaan. Wat moeten ze doen? Ze moeten proberen zich met hun man te verzoenen, en als dat niet mogelijk is, moeten ze gewoon ongetrouwd blijven. Het klinkt er zeker naar dat Paulus de mogelijkheid om te hertrouwen voor hen niet openlaat. Als hij zegt: ‘Maak het weer goed met je man of blijf ongetrouwd’, en ook zegt dat een vrouw door de wet aan haar man gebonden is zolang hij leeft, dan klinkt dat heel, heel stellig.

Er zijn zeker christenen die geloven dat hertrouwen na een echtscheiding altijd verkeerd is en dat het altijd overspel is. Er zijn uitspraken van Jezus in de Bergrede en elders, die we een andere keer zullen bekijken, die ook als even beperkend worden opgevat. Die zouden volgens hen zeggen dat scheiden en hertrouwen altijd verkeerd zijn.

17

Ontucht als uitzondering bij echtscheiding

Ik zou je willen voorleggen dat er hier enkele nuancerende factoren zijn waarmee rekening moet worden gehouden. Over sommige daarvan zullen we het hebben wanneer we de Bergrede bespreken en de passage die daarover gaat. Maar allereerst zou ik willen zeggen, in vers 39:

Een vrouw is volgens de wet aan haar man gebonden zolang hij leeft. Zolang ze een levende echtgenoot heeft, zouden we kunnen zeggen. Ik denk dat Paulus bedoelt dat een vrouw niet zomaar bij haar man kan weglopen, vermoedelijk zonder gronden. Je moet sommige van deze dingen nader bepalen aan de hand van andere passages uit de Schrift. En Jezus zegt:

Maar Ik zeg u dat wie zijn vrouw verstoot om een andere reden dan hoererij, maakt dat zij overspel pleegt; en wie met de verstotene trouwt, pleegt ook overspel.

MATTHEÛS 5:32

Natuurlijk, wanneer Jezus zegt:

Behalve als er sprake is van seks buiten het huwelijk dan verwoordt Hij dat alleen in een zin die suggereert dat de man van zijn vrouw kan scheiden in geval van ontucht.

Maar ik zou willen voorstellen dat Paulus vrouwen en mannen binnen het huwelijk dezelfde rechten lijkt te geven. Wat over mannen wordt gezegd, wordt vaak gewoon in algemene zin over mensen gezegd. Jezus zei dus: 'Als een man van zijn vrouw scheidt om een andere reden dan seks buiten het huwelijk ...' Paulus lijkt vrouwen en mannen binnen het huwelijk in wezen dezelfde rechten te geven. Als dat beginsel hier opgaat, zou de uitspraak van Jezus ook op vrouwen kunnen worden toegepast: 'Als een vrouw van haar man scheidt, behalve vanwege ontucht ...' Dat wil zeggen dat ontucht een grond voor echtscheiding zou zijn. Natuurlijk sprak Jezus een cultuur aan waarin vrouwen niet de rechten hadden die mannen hadden. Als Jezus zou zeggen: 'Als een vrouw van haar man zou scheiden', dan zouden de Joodse luisteraars zeggen: 'Wat? Vrouwen scheiden niet van hun man. Dat komt niet eens ter sprake.' Maar Paulus lijkt beide partijen dezelfde soort rechten te geven. Ontucht van de kant van een huwelijkspartner lijkt de trouwe huwelijkspartner volgens het onderwijs van Jezus de mogelijkheid tot echtscheiding te geven, zoals ik dat begrijp. Er zijn veel christenen die het anders begrijpen.

18

Twée gelovigen of een gemengd huwelijk

Waarom zegt Paulus dat hier niet? Ik zal je vertellen waarom. Omdat hij zich in vers 10 en 11 richt tot christenen die met christenen getrouwd zijn. Je zou kunnen zeggen: ‘Waar zegt hij dat?’ Dat zegt hij daar nergens. Hij zegt alleen:

de getrouwde mensen.

Hoe weet ik dat hij christenen bedoelt die met christenen getrouwd zijn? Vanwege wat hij in vers 12 en verder zegt. Hij zegt:

Maar tegen de anderen zeg ik, niet de Heere: Als een broeder een ongelovige vrouw heeft en zij er van harte mee instemt bij hem te wonen, moet hij haar niet verlaten.

1 KORINTHE 7:12

Let op wat er in vers 10 staat:

Maar de gehuwden beveel ik — niet ik, maar de Heere — dat een vrouw niet zal scheiden van haar man — en als zij toch gaat scheiden, moet zij ongehuwd blijven of zich met haar man verzoenen — en dat een man zijn vrouw niet zal verlaten.

1 KORINTHE 7:10-11

Hij zegt in wezen: Jezus heeft gesproken tot deze groep, tot wie ik mij in vers 10 en 11 ga richten. Maar er is nog een andere groep, ‘de overigen’, die niet onder vers 10 en 11 vallen. Een andere categorie op wie de woorden van Jezus niet van toepassing waren. Jezus heeft dit niet besproken, en Paulus moet verder gaan en een situatie bespreken waarop de woorden van Jezus volgens hem geen betrekking hebben.

Wat is die andere groep? Hij zegt:

Maar tegen de anderen zeg ik, niet de Heere: Als een broeder een ongelovige vrouw heeft en zij er van harte mee instemt bij hem te wonen, moet hij haar niet verlaten. En als een vrouw een ongelovige man heeft en deze stemt er van harte mee in bij haar te wonen, moet zij hem niet verlaten.

1 KORINTHE 7:12-13

Zie je tot welke categorie hij zich daar in vers 12 en 13 richt? Het zijn christenen die met niet-christenen getrouwd zijn. Wat ik veelzeggend vind, is dat hij, wanneer hij instructies geeft aan christenen die met niet-christenen getrouwd zijn, hen als een aparte categorie beschouwt, naast de groep tot wie hij zich in vers 10 en 11 richt. Anders zou hij hen toch niet 'de overigen' hebben genoemd? Zo wordt taal nu eenmaal gebruikt.

In vers 10 en 11 heeft hij een bepaalde groep getrouwde mensen op het oog. Hij heeft nog een andere groep, een volledig andere groep. De overige getrouwde mensen, die niet onder zijn instructies in vers 10 en 11 vallen, zijn degenen tot wie hij zich in vers 12 en 13 richt. Dat zijn christenen die met niet-christenen getrouwd zijn. Daarom moet de groep over wie vers 10 en 11 gaan, bestaan uit christenen die met christenen getrouwd zijn. En hij zegt dat de Heere die situatie heeft besproken, omdat Jezus sprak tot Joden die met Joden getrouwd waren, mensen die binnen hetzelfde geloof getrouwd waren.

Het jodendom was het ware geloof in de tijd van Jezus. Voordat Jezus het christendom instelde, was het jodendom het geloof dat God had goedgekeurd, had ingesteld, had gevestigd. Jezus richtte Zich dus in wezen tot gelovigen die met gelovigen getrouwd waren, of tot Joden die met Joden getrouwd waren. Mensen die binnen de verbondsgemeenschap getrouwd waren met anderen die tot de verbondsgemeenschap behoorden. Dat is de enige categorie mensen die Jezus ooit voor Zich heeft gezien. Hij had nooit Joden die met heidenen getrouwd waren, of heidenen die met heidenen getrouwd waren, of iets dergelijks onder Zijn toehoorders. Dat was niet de groep tot wie Hij Zich richtte toen Hij tot de discipelen sprak.

Wanneer Paulus in vers 10 en 11 dus zegt: ‘Ik zal jullie vertellen wat de Heere heeft gezegd’, blijkt uit wat hij vervolgens in vers 12 zegt duidelijk wat hij bedoelde. De Heere heeft dit gezegd en het heeft betrekking op christenen die met christenen getrouwd zijn, of in elk geval op mensen die binnen hetzelfde geloof getrouwd zijn: mensen uit Gods verbondsvolk die met andere mensen uit Gods verbondsvolk getrouwd zijn. Er is nog een andere categorie: mensen uit Gods verbondsvolk die getrouwd zijn met mensen die buiten het verbond staan, niet-christenen. En hij zegt dat Jezus niet tot hen heeft gesproken. Dat betekent dat de leringen van Jezus volgens Paulus niet op deze andere categorie van toepassing zijn. En hij zegt: ‘Dus zal ik verder gaan dan dat.’

19

Waarom Paulus overspel niet apart noemt

Denk daar eens even over na. Waarom noemt Paulus overspel in vers 10 en 11 niet als grond voor echtscheiding? Omdat hij ervan uitgaat dat beide partners christenen zijn. En overspel is voor christenen geen optie. Christenen zijn geen overspelers. In hoofdstuk 6 zei hij:

Of weet u niet dat onrechtvaardigen het Koninkrijk van God niet zullen beërven? Dwaal niet! Ontuchtplegers, afgodendienaars, overspelers, schandknapen, mannen die met mannen slapen, dieven, hebzuchtigen, dronkaards, lasteraars en rovers zullen het Koninkrijk van God niet beërven.

1 KORINTHE 6:9-10

Natuurlijk is het wel voorgekomen dat christenen overspel pleegden. Paulus geeft zijn bekeerlingen het voordeel van de twijfel en gaat ervan uit dat zij daar niet bij zullen horen. Hij gaat er niet tussen zetten:

Maar Ik zeg u: Wie zijn vrouw verstoot anders dan om hoererij en met een ander trouwt, die pleegt overspel, en wie met de verstotene trouwt, pleegt ook overspel.

MATTHEÛS 19:9

alsof hij daarmee ruimte laat voor de gedachte dat ontucht binnen een christelijk huwelijk een normale situatie zou kunnen zijn.

Bovendien heeft Jezus dat al gezegd. Hij geeft in wezen beknopt weer wat Jezus al heeft gezegd, wanneer hij zegt:

Dat zeg ik niet, dat zegt de Heer.

Hij herinnert hen in wezen aan een uitspraak van Jezus die hun al bekend was. Hij vat die samen en past die toe. Als een vrouw, een christelijke vrouw, haar christelijke man heeft verlaten, moet ze dus niet met een ander gaan trouwen. Ze moet zich met haar man verzoenen, omdat hij een christen is en de leringen van Jezus in die situatie geen hertrouwen toestaan. Daarbij wordt ervan uitgegaan dat er geen ontucht of overspel in het spel is.

Ik zeg dat daarvan wordt uitgegaan, omdat Paulus heel duidelijk maakt dat hij terugverwijst naar wat de Heere heeft gezegd. En toen de Heere hierover sprak, noemde Hij die uitzondering wel. Paulus hoeft niet elk detail te noemen van wat de Heere heeft gezegd om het geheel in herinnering te roepen. De aanname dat ontucht of overspel de situatie in een wat ander licht plaatst en er andere factoren bij betreft, spreekt volgens mij in zekere zin vanzelf. Maar mocht dat niet zo zijn, denk dan eens hieraan. Jezus zei in Mattheüs 18:

20

Overspel, bekering en gemeentelijke tucht

Als je broeder tegen je zondigt, ga dan naar hem toe. Als hij zich bekeert, heb je je broeder gewonnen. Als hij dat niet doet, ga dan met twee anderen. Als hij zich bekeert, heb je hem gewonnen. Leg het anders aan de gemeente voor. Als hij niet naar de gemeente luistert, laat hij dan voor je zijn als een heiden.

MATTHEÛS 18:15-17

Jezus zou niet toestaan dat een christen die met een christen getrouwd is, van zijn of haar huwelijkspartner scheidt. Als een christen zonder ontucht als reden van een christen scheidde en hertrouwde, was er blijkbaar sprake van overspel. Maar wat als we deze situatie hebben? Twee christenen zijn met elkaar getrouwd en een van hen pleegt wel overspel. Wat dan? Jezus zei:

Maar als uw broeder tegen u gezondigd heeft, ga naar hem toe en wijs hem terecht tussen u en hem alleen; als hij naar u luistert, hebt u uw broeder gewonnen.

MATTHEÛS 18:15

Stel dat het de vrouw is die overspel pleegt. De man gaat naar haar toe en zegt: 'Luister, ik ben bereid je te vergeven als je je van dit overspel bekeert.' Zij zegt: 'Goed, ik bekeer me. Ik zal dit niet meer doen.' Het huwelijk is gered. Misschien zijn er nog wat moeilijkheden te overwinnen, maar het huwelijk is gered. Je hebt je broeder gewonnen, of in dit geval je zuster.

Maar wat als ze zegt: 'Het kan me niet schelen. Ik heb besloten dat deze andere relatie voor mij belangrijker is dan wandelen met God.' Wat moet de man dan doen? Hij neemt twee getuigen mee, zoals Jezus zei, om te proberen haar tot bekering te bewegen. Als ze zich niet bekeert, wat dan? Leg het aan de gemeente voor. Als ze zich

niet bekeert, wat doe je dan? Dan wordt ze als een ongelovige behandeld. En wat heb je nu dus? Een gelovige die met een ongelovige getrouwd is. Dat plaatst het volgens Paulus in een heel andere categorie.

Natuurlijk weet je niet zeker of ze een ongelovige is. Dat is moeilijk te zeggen. Je kunt uiteraard niet in overspel leven en iemand zijn die behouden is. Toch is het heel duidelijk dat mensen die werkelijk behouden zijn soms hun momenten, hun dagen of hun weken hebben waarin ze wat afglijden, en daarna komen ze terug. Maar het punt is dit: hoewel je geen definitief oordeel kunt uitspreken over de toestand van hun ziel en over hun eeuwige bestemming, moet je met hen omgaan alsof ze ongelovig zijn, omdat ze je alleen maar aanwijzingen daarvoor geven. Ze bekeren zich niet. Ze leven in zonde. Ze kiezen ervoor om te blijven zondigen. Ze willen niet naar de gemeente luisteren. Ze willen niet naar terechtwijzing luisteren. Je moet hen behandelen alsof ze ongelovig zijn. In dat geval ga je met hen om zoals je met een ongelovige zou omgaan. Jij, als degene die met zo iemand getrouwd is, bevindt je dan in een positie waarin je onder de categorie van de overigen valt.

Dus ik geloof dat we in vers 10 en 11 de veronderstelling aantreffen dat christenen die met christenen getrouwd zijn geen overspel zullen plegen. Of als ze dat wel doen, zullen ze zich bekeren wanneer ze erop worden aangesproken, en kan het huwelijk worden gered. In zo'n geval zou het nooit mogen voorkomen dat christenen van hun christelijke huwelijkspartner scheiden.

Er zijn andere omstandigheden. Iemand die een christen lijkt te zijn, is dat misschien niet. Of iemand die een christen was, kan afvallig worden en in overspel vervallen. In dat geval doorloop je de stappen die Jezus heeft genoemd. Als ze daar niet op reageren en in de zonde blijven, behandel je hen als een ongelovige. Dan heb je te maken met vers 12 en verder. Wat heb je dan? Je hebt een broeder die getrouwd is met een vrouw die geen gelovige is, of een zuster die getrouwd is met een man die geen gelovige is. Natuurlijk wordt ook dan een echtscheiding niet aanbevolen.

Maar als de zondigende partij de zonde van overspel begaat, lijkt dat een grond voor echtscheiding te vormen. Het lijkt erop dat als iemand getrouwd is met een huwelijkspartner die overspel pleegt, die persoon volgens het onderwijs van Jezus een echtscheiding kan aanvragen.

21

Geweld en instemmen met samenwonen

Maar zelfs als er van hun kant geen sprake van overspel zou zijn: stel dat een christelijke man en een christelijke vrouw trouwen, en de man begint zijn vrouw te slaan. Hij is een alcoholist, een dronkaard of wat dan ook, en hij slaat de kinderen. Mensen zeggen: 'Nou, mogen ze in dat geval scheiden?' Dat is op zichzelf geen grond voor echtscheiding. Maar het is beslist zonde die aan de kaak moet worden gesteld. Als je de stappen doorloopt en twee mensen hem erop aanspreken, wil hij zich niet bekeren. De gemeente spreekt hem erop aan, en hij bekeert zich niet. Dan is hij als een ongelovige.

Dan heb je een situatie waarin de man weliswaar kan belijden dat hij een christen is, maar Jezus Zelf zegt dat je hem als een ongelovige moet beschouwen. Nu heb je een vrouw die met een ongelovige getrouwd is. Dat plaatst het opnieuw in die andere categorie. Paulus zegt in vers 12 en 13:

Maar tegen de anderen zeg ik, niet de Heere: Als een broeder een ongelovige vrouw heeft en zij er van harte mee instemt bij hem te wonen, moet hij haar niet verlaten. En als een vrouw een ongelovige man heeft en deze stemt er van harte mee in bij haar te wonen, moet zij hem niet verlaten.

1 KORINTHE 7:12-13

Er rijst een wezenlijke vraag over wat 'ermee instemmen om samen te wonen' betekent. Aan de ene kant beschrijft Paulus de persoon die er niet mee instemt om samen te wonen als iemand die vertrekt, want in vers 15 staat:

[Vertalersnoot: De Engelse vertaling van de spreker zegt hier ‘vertrekt’; de HSV zegt ‘scheiden wil’. De uitleg hierna sluit aan bij de Engelse formulering.]

Maar als de ongelovige scheiden wil, laat hij scheiden. De broeder of de zuster is in zulke gevallen niet gebonden. God heeft ons echter tot vrede geroepen.

1 KORINTHE 7:15

Maar je kunt aanvoeren dat een ongelovige ook op andere manieren dan door daadwerkelijk lichamelijk het huis te verlaten, kan laten zien dat hij niet met de gelovige wil samenwonen. Als hij niets anders doet dan haar in elkaar slaan en de kinderen in elkaar slaan, enzovoort, zou je dat kunnen opvatten als een aanwijzing dat hij er niet mee instemt om met hen samen te wonen. Ook al heeft hij het huis niet verlaten, omdat het zijn huis is en hij niet weg wil. Hij heeft geen plek waar hij naartoe wil; hij blijft liever daar. Maar hij stemt er niet mee in om met zijn vrouw samen te wonen, en dat laat hij zien door zijn gewelddadige behandeling van haar. Er zijn in elk geval sommige christenen die dat, naar mijn gevoel met enige rechtvaardiging, zouden uitleggen als een situatie waarin de vrouw niet langer aan dat huwelijk gebonden is. De man is erop aangesproken, alle stappen zijn doorlopen, en zij heeft geprobeerd de situatie te redden. Dat zij eruit stapt, is mogelijk geoorloofd op grond van de bewoordingen die Paulus ons hier geeft.

22

Mishandeling als grond voor echtscheiding

Persoonlijk geloof ik dat niet scheiden altijd de edelere weg is, zelfs als je huwelijkspartner overspel heeft gepleegd of als je een vorm van mishandeling ondergaat. Helaas komen we, zodra we over mishandeling als mogelijke grond voor echtscheiding beginnen te spreken, op het hellende vlak van de vraag wat mishandeling is. Slaat de man zijn vrouw elke avond met een hamer op het hoofd, zodat ze het gevaar loopt dat haar schedel wordt verbrijzeld en ze wordt gedood? Gooit

hij van de andere kant van de kamer messen naar haar? Dat soort mishandeling. Slaat hij haar elke avond bewusteloos? Dat soort mishandeling kan niemand ontkennen. Dat is mishandeling.

Maar dan komen we bij dingen waarbij mensen zeggen: 'Maar de hulpverlener heeft me verteld dat ik emotioneel word mishandeld door mijn man.' Nou, wat is emotionele mishandeling in vredesnaam? Als iemand me scheef aankijkt en ik me door die persoon niet bevestigd voel, word ik dan emotioneel mishandeld? Als iemand me uitscheldt, of mijn vrouw niet zo tot me aangetrokken blijkt te zijn als ik zou willen, word ik dan emotioneel mishandeld? Per slot van rekening ben ik emotioneel ongelukkig met de situatie, en dat komt door de manier waarop mijn vrouw of mijn man me behandelt. Dan zal dat wel emotionele mishandeling zijn.

In onze leeghoofdige cultuur, die inmiddels geen waarden meer heeft, zijn er veel mensen, ook mensen in de gemeente, die vinden dat een vrouw van haar man moet kunnen scheiden vanwege emotionele mishandeling. Zoals ik al zei: wat valt er in vredesnaam onder emotionele mishandeling? Als iemand niet aardig tegen je is? Wanneer wordt er dan van je gevraagd om te doen wat hier staat?

Lijd verdrukkingen als een goed soldaat van Jezus Christus.

2 TIMOTHEÛS 2:3

Als alleen al gekwetste gevoelens voldoende zijn om echtscheiding te rechtvaardigen, welk huwelijk zal er dan ooit standhouden?

Ik ben heel voorzichtig met het aanvoeren van mishandeling als mogelijke grond voor echtscheiding. Toch denk ik wel dat, wanneer het leven van een vrouw of het leven van kinderen gevaar loopt, er goed te verdedigen valt dat de man er niet mee instemt bij haar te wonen. Hij probeert haar uit de weg te ruimen. In dat geval is wat Paulus zegt over hun vertrek misschien van toepassing. Ze zijn misschien niet lichamelijk vertrokken, maar ze kunnen hun huwelijksgeloften zeker al lang geleden hebben gebroken.

23

De heiliging van partner en kinderen

In vers 14 zegt hij:

Want de ongelovige man is geheiligd door zijn vrouw en de ongelovige vrouw is geheiligd door haar man. Anders waren immers uw kinderen onrein, maar nu zijn zij heilig.

1 KORINTHE 7:14

Dat betekent: door de vrouw heilig gemaakt.

Dit vers heeft veel vragen opgeroepen over wat het werkelijk betekent. Er zijn een paar mogelijkheden. Sommigen vinden dat iemand, doordat hij met een gelovige getrouwd is, of doordat hij gelovige ouders heeft, daarom op de een of andere manier behouden is, heilig is. De ongelovige wordt immers geheiligd door de gelovige huwelijkspartner, en de kinderen worden geheiligd door de gelovige ouders.

Dit vers wordt vaak aangehaald door voorstanders van de kinderdoop, omdat ze maar heel weinig verzen kunnen vinden die deze praktijk kunnen ondersteunen. Dit vers zou dat volgens hen misschien kunnen, omdat je kinderen heilig zijn aangezien jij een gelovige bent. Als ze dus heilig zijn, moet je ze toch zeker kunnen dopen, zeggen ze. Al hangt dat ervan af wat er met heilig wordt bedoeld.

Heilig betekent afgezonderd voor bijzondere doeleinden. Het zou eenvoudig kunnen betekenen dat deze mensen zich in een bijzondere, afgezonderde situatie bevinden. Denk aan een ongelovige man met een gelovige vrouw, een ongelovige vrouw met een gelovige man of kinderen met gelovige ouders. Hun situatie verschilt van die waarin ze anders zouden verkeren en waarin de meeste ongelovigen verkeren. Dat wil zeggen: ze staan voortdurend onder de invloed van een gelovige, of worden aan die invloed blootgesteld. Het Evangelie wordt ongetwijfeld niet alleen met woorden aan die ongelovige overgebracht, maar ook voor zijn ogen uitgeleefd. Daardoor bevindt hij

zich in een positie waarin hij voortdurend met de kwestie van het Evangelie te maken krijgt, op manieren waarop andere ongelovigen, die thuis alleen andere ongelovigen om zich heen hebben, er niet mee worden geconfronteerd.

Het brengt die ongelovige in een positie waarin God op een bijzondere manier met hem omgaat, een positie waarin anderen zich niet noodzakelijk bevinden. Dat zou voldoende zijn om te rechtvaardigen dat je zegt dat ze afgezonderd zijn. Door deze bijzondere omstandigheid is de ongelovige afgezonderd, zodat God op een bijzondere manier met hem omgaat. Hetzelfde geldt voor de kinderen. Ik weet niet of Paulus het zo bedoelt, maar het is een vers dat veel speculatie heeft opgeroepen over wat hij precies bedoelde.

Ik denk niet dat het kan betekenen dat iemand alleen al door met iemand anders getrouwd te zijn behouden wordt. Als jij behouden bent en met die persoon trouwt, dan is die persoon ook behouden. Anders zou dat een geweldig middel voor evangelisatie zijn. Iedere christen zou er gewoon op uit moeten gaan en met een niet-christen moeten trouwen, en hen op die manier allemaal het Koninkrijk binnenbrengen. Over het algemeen loopt het voor de christenen niet goed af wanneer christenen met niet-christenen trouwen. Heel vaak zijn het de christenen die hierdoor uiteindelijk compromissen sluiten. Maar Paulus heeft het natuurlijk grotendeels over gevallen waarin beide partners waarschijnlijk heidenen waren toen ze trouwden, en waarin door de prediking van Paulus de een tot bekering kwam, maar de huwelijkspartner niet tot bekering kwam. Nu hebben ze een situatie waarin er bij een van hen een verbetering heeft plaatsgevonden. Daardoor komt de huwelijkspartner, die geen verbetering heeft doorgemaakt, onder druk te staan door het voortdurende getuigenis, in woord en leven, van een gelovige onder hetzelfde dak.

24

Als de ongelovige huwelijkspartner vertrekt

Nu zegt hij in vers 15:

Als de ongelovige partner weggaat, laat die dan gaan. Een gelovige man of vrouw is in zo'n geval niet gebonden, maar God heeft ons geroepen om in vrede te leven.

Let erop: een broeder of een zuster is niet gebonden. Opnieuw kent Paulus een vrouw dezelfde rechten toe als een man. Maar zoals ik al zei, ik ken iemand die zou zeggen: ‘Nou, een broeder zou niet gebonden zijn, maar een vrouw wel. Een broeder zou kunnen hertrouwen, maar een vrouw zou niet kunnen hertrouwen.’ Dat zouden ze baseren op vers 11, waar staat:

— en als zij toch gaat scheiden, moet zij ongehuwd blijven of zich met haar man verzoenen — en dat een man zijn vrouw niet zal verlaten.

1 KORINTHE 7:11

Dat lijkt de vrouw niet het recht te geven om te hertrouwen.

Maar zoals ik al zei, ik geloof dat hij daar, in die context, herhaalt wat Jezus heeft gezegd. Daarbij worden alle voorwaarden die Jezus erbij noemde als vanzelfsprekend verondersteld. En hij spreekt ook over een situatie waarin gelovigen met gelovigen getrouwd zijn. Wat hij in vers 11 tegen vrouwen zegt, zou hij volgens mij ook tegen mannen zeggen. Dat doet hij trouwens ook. Hij zegt:

Maar de gehuwden beveel ik — niet ik, maar de Heere — dat een vrouw niet zal scheiden van haar man — en als zij toch gaat scheiden, moet zij ongehuwd blijven of zich met haar man verzoenen — en dat een man zijn vrouw niet zal verlaten.

1 KORINTHE 7:10-11

Dus ik denk niet dat Paulus hier onderscheid maakt en zegt dat mannen bepaalde dingen mogen doen, maar vrouwen niet. Het lijkt erop dat Paulus zou zeggen dat broeders en zusters dezelfde soort rechten hebben in het huwelijk en bij echtscheiding, in het huwelijk en bij de ontbinding van het huwelijk.

25

Niet gebonden zijn en mogen hertrouwen

Wat betekent het nu dat ze in zulke gevallen niet gebonden zijn? Dit heeft mensen ertoe gebracht te zeggen: ‘Nou, ze mogen hertrouwen.’ Zelf ben ik het ermee eens dat dit betekent dat ze mogen hertrouwen, maar niet iedereen is het daarmee eens. Sommigen zeggen: ‘Nou, ze zijn alleen niet gebonden in de zin dat God niet van hen verlangt dat ze proberen dat huwelijk in stand te houden.’ Maar voor mij zou dat vanzelf spreken, omdat we het hebben over een geval waarin de ongelovige al vertrokken is. De ongelovige is er niet eens meer. Hoe zou je de gelovige verplicht kunnen achten om het huwelijk in stand te houden, wanneer die mogelijkheid er voor hem of haar niet is? Het lijkt me dat Paulus dat niet zou hoeven zeggen.

Laten we bijvoorbeeld een werkelijk geval nemen. Een ongelovige man verlaat zijn gelovige vrouw. Zij is niet gebonden. Maar stel dat zij niet de gave heeft om ongehuwd te blijven. Het feit dat ze eerder getrouwd was, doet vermoeden dat ze die waarschijnlijk niet heeft. Ze heeft die gave niet, maar ze moet ongehuwd blijven. Als dat de situatie is, dan is ze toch op een heel moeilijke manier gebonden. Dan is haar een beperking opgelegd die haar onder enorme druk zal zetten, terwijl Paulus lijkt te zeggen dat zij die beperking niet hoeft te hebben. Zij is niet gebonden.

Kijk nu nog eens naar vers 39, waar hij zegt:

Een vrouw is door de wet gebonden, zolang haar man leeft. Als haar man echter ontslapen is, is zij vrij om te trouwen met wie zij wil, maar alleen in de Heere.

1 KORINTHE 7:39

Let op ‘gebonden’ en ‘vrij’, op die tegenstelling. In het ene geval is zij gebonden. In het andere geval is zij vrij. Wat betekent die vrijheid? Die vrijheid betekent dat zij vrij is om te hertrouwen.

Als zij nu een man heeft die nog leeft, is zij niet vrij om te hertrouwen, omdat haar man nog steeds haar man is. Maar als er een rechtmatige echtscheiding heeft plaatsgevonden op een grond die God toestaat, heeft zij geen man. De man die haar man was, leeft misschien nog, maar hij is haar man niet. Hij is niet langer haar man, omdat echtscheiding de status van die situatie heeft veranderd. Als zij een man heeft die nog leeft, dan is zij uiteraard aan hem gebonden. Als een bepaalde omstandigheid ertoe leidt dat dat huwelijk rechtmatig wordt ontbonden — en ik zeg rechtmatig in de zin van overeenkomstig de wetten van God — dan is zij niet meer aan hem gebonden. Er is een echtscheiding op grond van ontucht, of een ongelovige vertrekt, of wat dan ook, en het huwelijk is ontbonden. Hij is haar man niet meer.

Maar als zij een man heeft, als haar huwelijk nog intact is, dan is zij daaraan gebonden totdat hij sterft. Het punt is dat zij er na zijn dood niet meer aan gebonden is. Hij probeert niet te benadrukken dat de vrouw levenslang aan de man gebonden is, ongeacht wat er in het huwelijk gebeurt, zelfs als het wordt ontbonden. Hij probeert te zeggen dat haar gebondenheid aan dat huwelijk niet voortduurt na zijn dood, omdat sommige vrouwen dat misschien zouden denken. Sommige vrouwen zouden kunnen denken: 'Nou, mijn man is dood, maar ik zou nooit kunnen hertrouwen. Ik moet trouw blijven aan mijn geloften aan mijn eerste man.' Paulus zegt dat dat niet het geval is:

Als hij dood is, is ze vrij om met een ander te trouwen.

Hij maakt hetzelfde punt in Romeinen 7, waar hij in wezen hetzelfde zegt.

Nu vat ik

Maar als de ongelovige scheiden wil, laat hij scheiden. De broeder of de zuster is in zulke gevallen niet gebonden. God heeft ons echter tot vrede geroepen.

1 KORINTHE 7:15

op als: niet gebonden. In vers 39 betekent het feit dat de vrouw gebonden is dat ze niet met iemand anders kan trouwen, maar vrij zijn betekent dat ze met iemand kan trouwen. Als hij nu over de broeder of zuster van wie de ongelovige huwelijkspartner

is weggegaan, zegt dat zij in zulke gevallen niet gebonden zijn, dan klinkt het voor mij alsof hij met zijn eigen gebruik van het begrip gebonden zijn bedoelt dat zij kunnen hertrouwen. Als de ongelovige is weggegaan en er daardoor vermoedelijk een echtscheiding heeft plaatsgevonden, dan is de gelovige, man of vrouw, vrij om te hertrouwen. Hij zegt:

‘En God heeft ons geroepen om in vrede te leven.’ Eigenlijk betekent dit in vers 15 dat we moeten doen wat de vrede dient. We moeten in al onze relaties altijd een rechtvaardige vrede nastreven. God wil niet dat mensen scheiden, omdat je daarmee een gelofte verbreekt: aan God, maar ook aan de ander. Het is niet rechtvaardig en het is niet trouw. Het is verkeerd om geloften te verbreken, en God heeft liever dat je je geloften houdt. Als de andere partij natuurlijk degene is die de geloften heeft verbroken, dan is er vrijheid. Maar je moet altijd, voor zover het van jou afhangt, in vrede met iedereen leven, zoals Paulus elders in Romeinen 12 zei.

Leef, zo mogelijk, voor zover het van u afhangt, in vrede met alle mensen.

ROMEINEN 12:18

26

Besnijdenis en gehoorzaamheid aan God

Vers 17:

Maar zoals God aan ieder heeft toebedeeld, zoals de Heere ieder geroepen heeft, zó moet hij wandelen. En zo schrijf ik het in alle gemeenten voor. Is iemand als besneden geroepen, dan moet hij die besnijdenis niet ongedaan laten maken. Is iemand geroepen die onbesneden is, dan moet hij zich niet laten besnijden.

1 KORINTHE 7:17-18

Je denkt misschien dat het niet mogelijk is om onbesneden te worden als je eenmaal besneden bent. Maar de Joden hadden in de tijd van de Makkabeeën een operatie bedacht waarmee mensen de tekenen van de besnijdenis konden laten verwijderen, omdat het in de Griekse cultuur uit de mode raakte om besneden te zijn. Sommige Joden lieten zich daadwerkelijk opereren om het bewijs van hun besnijdenis te verwijderen. Ik weet niet hoe ze dat deden, en ik weet niet waarom ze dat zouden willen doen, maar sommigen deden het. Paulus zei:

Is iemand als besnedene geroepen, dan moet hij die besnijdenis niet ongedaan laten maken. Is iemand geroepen die onbesneden is, dan moet hij zich niet laten besnijden. Besneden zijn is niets en onbesneden zijn is niets, maar het in acht nemen van de geboden van God.

1 KORINTHE 7:18-19

Er zijn nog twee andere keren dat Paulus zegt dat besnijdenis niets is en onbesneden zijn niets is. Die staan allebei in Galaten. In Galaten 5:6, de eerste van die twee, zegt hij:

In Christus Jezus heeft namelijk niet het besneden zijn enige kracht, en ook niet het onbesneden zijn, maar het geloof, dat door de liefde werkzaam is.

GALATEN 5:6

Dan zegt Paulus in hoofdstuk 6, vers 15, Galaten 6:15:

Want in Christus Jezus heeft niet het besneden zijn enige kracht, en ook niet het onbesneden zijn, maar wel dat we een nieuwe schepping zijn.

GALATEN 6:15

Opnieuw geboren zijn, met andere woorden, een nieuw schepsel in Christus zijn.

Drie keer zegt Paulus dus in zijn geschriften dat besnijdenis niets uitmaakt en onbesneden zijn niets uitmaakt. Telkens zegt hij iets wat net even anders is: de geboden van God houden, geloof dat door liefde werkt, een nieuwe schepping. Dat zijn de dingen die ertoe doen. Maar al die dingen zijn in wezen hetzelfde.

Mensen hebben de woorden ‘het in acht nemen van de geboden van God’ tegenover mij aangehaald om te zeggen dat we de tien geboden moeten houden. Maar de geboden van God zijn niet beperkt tot de tien geboden, en ze mogen niet zomaar met de tien geboden worden gelijkgesteld. De geboden van Jezus zijn ook de geboden van God, en we weten uit andere passages dat Christus gehoorzamen is wat er van ons wordt verlangd. Maar Christus gehoorzamen is eenvoudigweg leven in geloof dat door liefde werkt, en dat is wat er volgens Galaten 5:6 toe doet. Hier staat ‘het in acht nemen van de geboden van God’, maar op dezelfde plaats in de uitspraak zegt Paulus in Galaten 5:6:

Maar geloof dat zich uit in liefde.

De geboden van God hebben te maken met geloof dat door liefde werkt. Het is niet alleen een kwestie van regels houden. Het is alles doen wat de liefde zou voorschrijven.

27

God dienen in je bestaande levenssituatie

Vers 20 hier, weer 1 Korinthe 7:

Laat ieder blijven in de roeping waarin hij geroepen is.

1 KORINTHE 7:20

Nogmaals, dit is niet zozeer absoluut bedoeld, in de zin dat als je ongetrouwd was toen God je riep, je ongetrouwd moet blijven: omdat God je in die situatie heeft geroepen, moet je in die situatie blijven. In de volgende verzen maakt hij duidelijk dat er op dit punt geen absolute regel is. Maar wat hij zegt, is dit: als je, laten we zeggen, een slaaf

was toen God je riep, of een vrij mens toen God je riep, of als je besneden was toen God je riep of onbesneden, dan is het heel duidelijk dat dit geen omstandigheden zijn die je moet veranderen.

Zo is het ook niet nodig om die dingen te veranderen als je getrouwd of ongetrouwd was toen God je riep. Het kan in sommige gevallen zelfs heel onwenselijk zijn om ze te veranderen. Als je ongetrouwd was, kan het goed zijn om ongetrouwd te blijven, geeft Paulus aan. Als God je als ongetrouwd persoon heeft geroepen, wil Hij je misschien als ongetrouwd persoon gebruiken. Trouwen zou kunnen botsen met wat God voor ogen heeft.

Wat Paulus zegt, is dat God mensen in elke toestand kan gebruiken. Je hoeft niet te denken dat je een van die toestanden die hij noemde eerst achter je moet laten voordat je God van dienst kunt zijn. Je hoeft niet te trouwen om God te dienen. Je hoeft niet alleenstaand te zijn om God te dienen. Je hoeft geen slaaf te zijn. Je hoeft niet vrij te zijn. Een man die in maatschappelijke zin een slaaf is, is toch vrij in de Heere en kan God als slaaf dienen. Dat staat ook in Efeze, Kolossenzen en 1 Petrus: dat slaven hun meesters kunnen dienen alsof ze de Heere dienen. Maar iemand die vrij is, wordt wanneer hij tot behoud komt hoe dan ook een slaaf van God.

Paulus behandelt slavernij niet als een instelling die noodzakelijkerwijs een gruwel is. Als wij aan slavernij denken, denken we aan de zwarten en de mishandeling die velen van hen in het Zuiden in onze geschiedenis hebben ondergaan. Daar is ongetwijfeld heel veel onrecht gedaan. Daar ben ik zeker van. Maar niet alle slavernij hoeft noodzakelijkerwijs tot onaangename omstandigheden te leiden.

Iemand die christen is, zegt hij, hoeft niet door zijn maatschappelijke omstandigheden in beslag genomen te worden. Als je slaaf bent, hoef je niet voortdurend bezig te zijn met vrijkomen, hoewel hij zegt dat het prima is als je de gelegenheid hebt. Als je meester je je vrijheid aanbiedt, hoef je niet te zeggen: 'Nee, ik ben christen. Ik moet slaaf blijven.' Het is goed; je mag vrij zijn. Maar het maakt eigenlijk geen groot verschil. Als je je helemaal aan God hebt overgegeven, ben je toch al een slaaf. Je bent een slaaf van God. Je hebt je vrijheid opgegeven alleen al door christen te worden. Ook

al ben je misschien geen slaaf van een aardse meester, je bent nog steeds een slaaf. Je bent niet vrij om zomaar alles te doen wat je wilt. Dus het maakt eigenlijk niet zo heel veel verschil, zegt hij, of je wat je maatschappelijke rol of rang betreft slaaf of vrij bent.

28

Ongehuwd blijven vanwege de huidige nood

Nu vers 25:

Wat betreft hen die nog maagd zijn, heb ik geen bevel van de Heere. Ik geef echter mijn mening als iemand die barmhartigheid van de Heere heeft gekregen om trouw te zijn.

1 KORINTHE 7:25

Dat wil zeggen, Jezus heeft dit onderwerp nooit behandeld.

Het oordeel van Paulus moet wat mij betreft toch wel enig gewicht hebben. Zelfs als hij zou zeggen: 'Ik heb op dit punt niets van God ontvangen', zal zijn oordeel ongetwijfeld een stuk verstandiger zijn dan het mijne.

Ik denk dat dit goed is met het oog op de aanstaande nood, namelijk dat het voor een mens goed is om zo te zijn. Bent u aan een vrouw verbonden, zoek geen losmaking. Bent u vrij van een vrouw, zoek dan geen vrouw. Maar ook als u trouwt, zondigt u niet. Ook als een meisje dat nog maagd is, trouwt, zondigt zij niet. Zulke mensen echter zullen wel verdrukking hebben in het vlees en dat wil ik u besparen. Maar dit zeg ik, broeders, dat de tijd beperkt is. Laten zij die vrouwen hebben, voortaan zijn alsof ze die niet hebben, en zij die huilen, alsof zij niet huilen, en zij die blij zijn, alsof zij niet blij zijn, en zij die kopen, alsof zij niet bezitten, en zij die van deze wereld gebruikmaken, alsof zij die niet gebruiken. Immers, de gedaante van deze wereld gaat voorbij.

1 KORINTHE 7:26-31

Wat betekent dit nu? Hij begint in vers 26 met:

Ik denk dat het vanwege de huidige moeilijke omstandigheden goed is als een man blijft zoals hij is.

Je bent getrouwd, je bent alleenstaand, blijf zo. Ik denk dat dat goed is. Bedenk dat hij van heel wat dingen zegt dat ze goed zijn, maar hij zegt niet noodzakelijkerwijs dat ze verplicht zijn. In vers 1 zegt hij:

Wat nu de dingen betreft waarover u mij geschreven hebt: het is goed voor een mens om geen vrouw aan te raken.

1 KORINTHE 7:1

In vers 8 zegt hij:

Maar ik zeg tegen de ongehuwden en de weduwen: Het is goed voor hen, als zij blijven zoals ik.

1 KORINTHE 7:8

Maar dan zegt hij in vers 9:

Maar als zij zich niet kunnen beheersen, laten zij dan trouwen, want het is beter te trouwen dan van begeerte te branden.

1 KORINTHE 7:9

Dus sommige dingen zijn goed, en sommige dingen zijn beter dan andere dingen. Zo zegt hij ook:

Ik denk dat dit goed is met het oog op de aanstaande nood, namelijk dat het voor een mens goed is om zo te zijn.

1 KORINTHE 7:26

We moeten ons, denk ik, afvragen wat de tegenwoordige nood is waarover hij spreekt.

[Vertalersnoot: De Engelse vertaling van de spreker heeft ‘tegenwoordige nood’, waar de HSV ‘aanstaande nood’ heeft.] We weten het antwoord niet. We weten niet van een bepaalde crisis die op dat moment in Korinthe gaande was en waarop hij zou kunnen doelen. Tenzij het gewoon de algemene vervolging was waarmee de gemeente te maken had, die heviger of minder hevig kan zijn geweest. We weten het niet. Zulke dingen namen in verschillende gebieden beslist toe en af, en er kan op dat specifieke moment meer vervolging zijn geweest dan gewoonlijk.

29

De korte tijd en de verwachting van Jezus

Sommige mensen denken echter dat de tegenwoordige nood waarover hij spreekt Paulus' manier is om te zeggen dat ze helemaal aan het einde van de tijd leven, dat Jezus spoedig terugkomt en dat trouwen alleen maar kostbare tijd zou kunnen verspillen. Hij zegt immers in vers 29:

Maar dit zeg ik, broeders, dat de tijd beperkt is. Laten zij die vrouwen hebben, voortaan zijn alsof ze die niet hebben,

1 KORINTHE 7:29

enzovoort.

De tijd is dus kort, maar hij zegt niet tot welke gebeurtenis. Veel mensen denken dat deze uitdrukkingen erop wijzen dat Paulus de spoedige komst van Christus in gedachten heeft. Dat misschien de mens van de zonde op het punt staat op te komen en dat Christus dan zal komen. Dat het er een tijdlang behoorlijk slecht uit zal zien en dat je er beter aan doet niet te proberen je omstandigheden te veranderen als je alleenstaand bent.

Misschien is dat zo, hoewel Paulus in 2 Thessalonicenzen, dat hij hiervoor schreef, volgens de spreker zei: 'Als iemand zegt dat de tijd nabij is, geloof hem dan niet.'

[Vertalersnoot: De spreker redeneert hier vanuit ‘nabij’. De hieronder aangehaalde HSV spreekt over de bewering dat de dag ‘al aangebroken’ is. Dat is een andere formulering en ondersteunt deze gevolgtrekking niet rechtstreeks.]

dat u niet snel aan het wankelen wordt gebracht of verschrikt, niet door een uiting van de geest, niet door een woord, en ook niet door een brief die van ons afkomstig zou zijn, alsof de dag van Christus al aangebroken zou zijn. Laat niemand u op enigerlei wijze misleiden. Want die dag komt niet, tenzij eerst de afval gekomen is en de mens van de wetteloosheid, de zoon van het verderf, geopenbaard is,

2 THESSALONICENZEN 2:2-3

Denk aan 2 Thessalonicenzen 2:

Laat je niet aan het wankelen brengen door brieven die zogenaamd van ons komen, of door enige geestesuiting.

2 THESSALONICENZEN 2:2

Daarmee bedoelt hij: welke profetische uitspraak dan ook. Nou, dit is een brief die beweert van Paulus te zijn.

Als hij zou zeggen dat de wederkomst van Christus nabij was, dan zouden ze zijn brief naast zich neer moeten leggen. Hij heeft immers al eerder een brief aan de Thessalonicenzen geschreven met de boodschap:

geloof geen enkele brief die zogenaamd van ons komt en waarin staat dat het bijna zover is.

Ik denk niet dat hij hier noodzakelijkerwijs zegt dat de wederkomst van Christus nabij is. Hij zegt:

Ik denk dat dit goed is met het oog op de aanstaande nood, namelijk dat het voor een mens goed is om zo te zijn. Bent u aan een vrouw verbonden, zoek geen losmaking. Bent u vrij van een vrouw, zoek dan geen vrouw. Maar ook als u trouwt, zondigt u niet. Ook als een meisje dat nog maagd is, trouwt, zondigt zij niet. Zulke mensen echter zullen wel verdrukking hebben in het vlees en dat wil ik u besparen. Maar dit zeg ik, broeders, dat de tijd beperkt is. Laten zij die vrouwen hebben, voortaan zijn alsof ze die niet hebben, en zij die huilen, alsof zij niet huilen, en zij die blij zijn, alsof zij niet blij zijn, en zij die kopen, alsof zij niet bezitten, en zij die van deze wereld gebruikmaken, alsof zij die niet gebruiken. Immers, de gedaante van deze wereld gaat voorbij.

1 KORINTHE 7:26-31

30

Het Koninkrijk voorop in een kort leven

maar dat geldt voor iedere man en iedere vrouw, in welke tijd dan ook. We hebben maar een kort leven. De tijd is kort. Benut je mogelijkheden zo goed als je kunt.

De huidige nood hoeft niet te verwijzen naar iets specifiek dat in Korinthe gebeurde of op dat specifieke moment in de geschiedenis op het punt stond daar te gebeuren. Het zou gewoon kunnen slaan op de nieuwe druk en nood die na de bekering over iemand zijn gekomen. Zo iemand staat nu op gespannen voet met de wereld, anders dan voorheen. De nood waarmee we nu te maken hebben, staat in contrast met hoe het daarvoor was. Voordat we christenen waren, stonden we niet op gespannen voet met

de wereld zoals nu. Nu we behouden zijn, staan we op gespannen voet met de wereld. Er is vervolging. Er is een wereld die nu onze vijand is. We moeten er gebruik van maken, maar we willen er geen misbruik van maken.

[Vertalersnoot: De spreker sluit hier aan bij zijn Engelse vertaling van vers 31: ‘gebruikmaken zonder misbruik te maken’. De HSV heeft ‘gebruikmaken, alsof zij die niet gebruiken’.] We willen niet te werelds worden. We willen niet te diep wortelen. Daarvoor is ons leven te kort.

Ik weet niet of we moeten aannemen dat Paulus hier een of andere vergissing maakte en dacht dat de wederkomst op handen was. Alles wat hij zei, zou eenvoudigweg kunnen verwijzen naar het christelijke leven in het algemeen. Natuurlijk hadden deze mensen een leven geleid voordat ze christen werden, en nu waren ze christenen. Hun huidige leven bracht nieuwe zorgen en druk met zich mee, enzovoort, en verantwoordelijkheden. En ze hadden maar weinig tijd om die verantwoordelijkheden te vervullen. Voor ieder mens, in welke tijd dan ook, geldt dat hij maar een kort leven heeft. Daarom zou hij kunnen bedoelen dat christenen te allen tijde geroepen zijn om een leven te leiden dat op de andere wereld gericht is. Om beslissingen te nemen op grond van de eeuwigheid, afwegingen vanuit de eeuwigheid te maken, in plaats van te denken aan ons tijdelijke gemak enzovoort.

Zo dacht Paulus beslist over het huwelijk. De keuze om getrouwd of alleenstaand te zijn, moest idealiter niet worden gemaakt op grond van de vraag wat mij meer gemak zou geven, wat mij een gelukkiger leven zou bezorgen. Natuurlijk, als de seksuele druk zo groot was dat je niet rein en alleenstaand kon blijven, dan was trouwen zinvol. Maar alleen trouwen omdat je denkt dat je in die situatie gelukkiger zou zijn? Zelfs wie trouwen, worden soms geroepen om in zekere mate, in zekere zin, huizen en landerijen en vrouwen en kinderen enzovoort achter te laten, zoals Jezus zei.

Het blijft zo dat mannen die een vrouw hebben, soms moeten leven alsof ze er geen hebben. Dat betekent niet dat mannen zomaar hun gezin in de steek mogen laten. Maar het betekent wel dat ze niet zomaar kunnen denken: ‘Dit leven en dit gezin zijn er alleen maar om van te genieten, zoals bij andere mannen die alleen dit leven hebben om te leven.’ ‘Mijn gezin is een levenssituatie waarin ik God moet dienen. Ik zou

alleen in zo'n levenssituatie moeten verkeren als ik het gevoel had dat dit een roeping is om God te dienen, dat dit voor mij meer Gods roeping is dan Hem als alleenstaande te dienen.'

Voor Paulus was er geen reden om te leven, behalve om God te dienen. In zijn geval was alleenstaand zijn een betere manier om God te dienen. Sommige mensen hebben, vanwege seksuele druk of zelfs alleen maar omdat het een roeping van God is, het gevoel dat ze geroepen zijn om God binnen een gezin te dienen. Dat moeten zij dan doen. Maar ze moeten altijd bereid zijn om hun gezin of andere wereldse belangen en zaken enzovoort op de tweede plaats te zetten voor het Koninkrijk van God. Want de tijd is kort en we moeten in de tijd die we hebben zo veel mogelijk doen om het Koninkrijk van God te bevorderen.

31

Vrij van een vrouw en opnieuw trouwen

Hij zegt in vers 27 en 28:

Bent u aan een vrouw verbonden, zoek geen losmaking. Bent u vrij van een vrouw, zoek dan geen vrouw. Maar ook als u trouwt, zondigt u niet. Ook als een meisje dat nog maagd is, trouwt, zondigt zij niet. Zulke mensen echter zullen wel verdrukking hebben in het vlees en dat wil ik u besparen.

1 KORINTHE 7:27-28

Dat wil zeggen: probeer niet te scheiden.

[Vertalersnoot: De Engelse vertaling gebruikt in beide zinnen van vers 27 hetzelfde woord voor 'losgemaakt'. De HSV heeft eerst 'losmaking' en daarna 'vrij van een vrouw'. De spreker onderzoekt hieronder of 'losgemaakt' in die tweede zin 'gescheiden' kan betekenen.]

Nu zou 'losgemaakt' gewoon alleenstaand kunnen betekenen. Maar in de vorige zin in vers 27 staat:

Probeer niet van je huwelijk af te komen, en daar zou ‘losgemaakt’ specifiek gescheiden betekenen. Als je getrouwd bent, probeer dan niet te scheiden, probeer niet losgemaakt te worden. Sommige mensen vinden dat de tweede zin in vers 27 betekent:

Ben je gescheiden?

Losgemaakt uit een eerdere relatie waarin je gebonden was.

Enerzijds, als ‘losgemaakt’ in de tweede zin inderdaad gescheiden betekent, zou dat degenen in de kaart kunnen lijken te spelen die zeggen dat gescheiden mensen nooit mogen trouwen. Want Paulus zegt dat je geen vrouw moet zoeken. Maar let op zijn volgende vers:

Ik denk dat dit goed is met het oog op de aanstaande nood, namelijk dat het voor een mens goed is om zo te zijn. Bent u aan een vrouw verbonden, zoek geen losmaking. Bent u vrij van een vrouw, zoek dan geen vrouw. Maar ook als u trouwt, zondigt u niet. Ook als een meisje dat nog maagd is, trouwt, zondigt zij niet. Zulke mensen echter zullen wel verdrukking hebben in het vlees en dat wil ik u besparen. Maar dit zeg ik, broeders, dat de tijd beperkt is. Laten zij die vrouwen hebben, voortaan zijn alsof ze die niet hebben, en zij die huilen, alsof zij niet huilen, en zij die blij zijn, alsof zij niet blij zijn, en zij die kopen, alsof zij niet bezitten, en zij die van deze wereld gebruikmaken, alsof zij die niet gebruiken. Immers, de gedaante van deze wereld gaat voorbij.

1 KORINTHE 7:26-31

Als de personen tot wie hij spreekt dezelfde mensen zijn als in vers 27, die getrouwd zijn of losgemaakt zijn van een vrouw — lees: gescheiden van een vrouw — dan zegt hij:

Als je opnieuw trouwt, doe je niets verkeerd.

Hij zegt: 'Ik raad je aan om het niet te doen, maar je hebt niet gezondigd. Ik geef advies. Ik geef hier geen geboden. Je kunt mijn advies aannemen of niet.'

32

Ongehuwd zijn om zonder afleiding te dienen

In vers 32 zegt hij vervolgens hetzelfde:

En ik wil dat u zonder zorgen bent. De ongehuwde draagt zorg voor de dingen van de Heere, hoe hij de Heere zal behagen.

1 KORINTHE 7:32

Dat wil zeggen: zonder zorgen en onnodige afleiding.

Wie echter gehuwd is, draagt zorg voor de dingen van de wereld, hoe hij zijn vrouw zal behagen. Er is onderscheid tussen de gehuwde vrouw en het meisje dat nog maagd is. De ongehuwde draagt zorg voor de dingen van de Heere om zowel naar lichaam als naar geest heilig te zijn. Zij echter die gehuwd is, draagt zorg voor de dingen van de wereld, hoe zij haar man zal behagen. En dit zeg ik tot uw eigen voordeel, niet om een strik over u heen te werpen, maar om u te leiden tot eerbaar gedrag en blijvende toewijding aan de Heere, zonder afgeleid te worden.

1 KORINTHE 7:33-35

Het is heel duidelijk dat hij in vers 28 zegt:

Maar ook als u trouwt, zondigt u niet. Ook als een meisje dat nog maagd is, trouwt, zondigt zij niet. Zulke mensen echter zullen wel verdrukking hebben in het vlees en dat wil ik u besparen.

1 KORINTHE 7:28

En in de verzen 32 tot en met 35 heeft hij het erover dat je je in een ongehuwd leven geen zorgen hoeft te maken over een huwelijkspartner tegenover wie je verantwoording aflegt. Iemand voor wiens geluk en welzijn je in zekere mate verantwoordelijk bent, en ook voor kinderen die erbij komen. Ongehuwd zijn is iets wenselijks, als je dat kunt. Maar niet om gewoon vrij te kunnen zijn, als een vrijgezel die erop los leeft, maar om de Heere zonder afleiding te kunnen dienen.

Veel mensen in onze samenleving blijven om zelfzuchtige redenen ongehuwd. Niet omdat ze de Heere zonder afleiding willen dienen, maar omdat ze gewoon niet aan een huwelijk gebonden willen zijn. Ze willen graag vrij zijn om allerlei relaties aan te gaan. Ze houden graag al hun geld voor zichzelf, zonder een huwelijkspartner of kinderen aan wie ze een deel ervan moeten besteden. Er zijn veel zelfzuchtige redenen waarom mensen ongehuwd blijven, en Paulus beveelt het ongehuwd zijn op geen van die gronden aan. Hij zegt dat de reden om ongehuwd te blijven is dat je God zonder afleiding dient, zowel in lichaam als in geest.

Nu zou je kunnen vragen: ‘Maar als ik getrouwd ben, moet ik dan afgeleid worden van de Heere?’ Ja, dat heeft Paulus gezegd. Ja, dat word je. Dat betekent niet dat je de Heere niet kunt behagen en de Heere niet kunt dienen. Dat kun je wel, maar helaas, in een bepaald opzicht is het beslist jammer. Het kost wel tijd die je anders beschikbaar zou hebben. Ik ben gelukkig getrouwd. Ik ben al vele jaren gelukkig getrouwd. Maar ik moet zeggen dat het huwelijksleven, zelfs in een gelukkig huwelijk, veel tijd kost.

Toen ik ongehuwd was, hoefde ik me niet druk te maken over hoeveel ik sliep. Ik hoefde me niet druk te maken over de uren waarop ik sliep. Het maakte niet uit of ik op een bepaalde tijd thuis was. Ik kon ergens aan het getuigen zijn. Ik kon ergens aan het studeren zijn. Ik kon ergens aan het bidden zijn. Ik kon weggaan om dagen achtereen te vasten en te bidden, zonder met iemand te hoeven overleggen. Maar als

je getrouwd bent, zijn er mensen tegenover wie je verantwoording aflegt, die om je geven. Hun zorgen en die van jou zijn met elkaar verweven. En die afleiding heb je dan wel.

Het hoeft geen grote afleiding te zijn. Sommige mensen laten zich al te veel afleiden en denken: 'Nou, nu ik een gezin heb, moet ik 30.000 of 40.000 of 50.000 per jaar verdienen, zodat ik mijn kinderen kan laten studeren. En ik moet al die merkkleding en dat soort dingen voor ze kopen, en ik moet twee banen hebben, enzovoort.' Dat soort afleiding leg je jezelf op. Het is mogelijk om getrouwd te zijn en toch behoorlijk wat tijd en energie vrij te hebben om de Heere te dienen. Sterker nog, ook het dienen van je vrouw en kinderen is de Heere dienen. Maar het is wel een afleiding. Je kunt niet getrouwd zijn zonder afleiding, punt uit.

Het kunnen gezegende afleidingen zijn, maar sommige mensen, zoals Paulus, hebben dat soort afleidingen liever niet, zodat ze zich voortdurend volledig aan de bediening kunnen wijden. En dat kan ik begrijpen. Omdat ik als ongehuwde in de bediening heb gestaan, begrijp ik welke vrijheden je opgeeft, zelfs voor een goed huwelijk.

33

Verloving, trouwbeloften en hertrouwen

Vers 36:

Maar als iemand denkt dat hij ongepast handelt ten opzichte van zijn aanstaande vrouw die nog maagd is, als de jaren van haar jeugd voorbij zijn en het op deze wijze behoort te gebeuren, laat hij doen wat hij wil, hij zondigt niet: laten zij trouwen.

1 KORINTHE 7:36

Hiermee wordt waarschijnlijk de vrouw bedoeld met wie hij verloofd is, maar nu is hij christen. Hij weet niet zeker of hij wil trouwen, omdat Paulus een aantal goede argumenten heeft aangevoerd om ongehuwd te blijven. Maar er is die vrouw aan wie

hij heeft beloofd dat hij met haar zal trouwen. Zij is zijn maagd. Ze is met hem verloofd. En nu denkt hij erover om niet met haar te trouwen.

Hij zegt: 'Maar ja, misschien zou dat onbehoorlijk zijn tegenover je maagd. Misschien laat je haar in de kou staan.'

Wat hij daarmee bedoelt, is dit: je hebt dit meisje beloofd dat je met haar zou trouwen, en nu heb je haar laten wachten omdat je niet zeker weet of je nog met haar wilt trouwen nu je christen bent. Misschien wil je ongehuwd blijven. Intussen wordt ze ouder en heeft ze bepaalde kansen gemist die ze wel zou hebben gehad als je het eerder met haar had uitgemaakt. Ze had misschien gemakkelijker een man kunnen vinden, maar nu is ze over de bloei van haar jeugd heen. Je hebt hier in zekere zin onbedoeld misbruik van haar gemaakt. Misschien doe je haar onrecht door nu ongehuwd te blijven. Misschien moet je gewoon met haar trouwen. Dat zou kunnen zijn wat je behoort te doen.

Maar wie in zijn hart vastbesloten is en er niet toe genoodzaakt wordt, maar macht heeft over zijn eigen wil en in zijn hart besloten heeft dat hij zijn eigen aanstaande vrouw die nog maagd is, zo zal houden, die handelt ook goed.

1 KORINTHE 7:37

Misschien betekent dit dat hij haar zal onderhouden zonder met haar te trouwen, als zij daar net zo gelukkig mee zou zijn. Het is moeilijk te weten wat hij bedoelt met het behouden van zijn maagd. Sommige mensen hebben dit op de vader van de maagd toegepast, maar volgens mij gaat het in deze context over de man met wie ze verloofd is.

Dus: ook wie ten huwelijk geeft, handelt goed, maar wie niet ten huwelijk geeft, handelt beter.

1 KORINTHE 7:38

De uitdrukking ‘ten huwelijk geeft’ klinkt inderdaad alsof het over de vader gaat. Maar het Griekse woord dat hier staat, komt in het Grieks heel weinig voor, en geleerden weten niet zeker wat het precies allemaal betekent. In deze context klinkt het alsof het gaat over de man die met zijn maagd trouwt, niet over een man die zijn maagdelijke dochter uithuwelijkt. Onder uitleggers bestaat discussie over wat Paulus bedoelt, maar volgens mij heeft hij het over een man die verloofd is.

Als je al verloofd bent, is het misschien gewoon het enige eerlijke om het huwelijk door te laten gaan. Maar als je haar recht kunt doen zonder met haar te trouwen, heb je jezelf in een betere situatie gebracht om ongehuwd te kunnen blijven en je onverdeeld aan de Heere te kunnen wijden.

Vers 39 en 40 hebben we al bekeken.

Een vrouw is door de wet gebonden, zolang haar man leeft. Als haar man echter ontslapen is, is zij vrij om te trouwen met wie zij wil, maar alleen in de Heere.

1 KORINTHE 7:39

Het is niet zo dat God maar één man heeft met wie je moet trouwen. Met wie je maar wilt, zolang het in de Heere is.

Maar zij is gelukkiger, als zij zo blijft, naar mijn mening. En ik denk ook dat ik de Geest van God heb.

1 KORINTHE 7:40

Dus vroegen ze hem: ‘Moet je trouwen?’

[Vertalersnoot: De transcripties verschillen hier tussen ‘trouwen’ en ‘hertrouwen’. De directe context gaat over weduwen. Met ‘trouwen’ wordt hier de algemene formulering weergegeven; de onzekerheid of de spreker specifiek ‘hertrouwen’ zei, blijft bestaan.] ‘Je mag gerust trouwen, maar misschien ben je gelukkiger als je ongehuwd blijft. Misschien ben je dan vrijer, en dat is mijn aanbeveling’, zegt hij.

Om verder te lezen

Alle bijbelteksten die in deze lezing aan bod komen, in de volgorde waarin ze gebruikt zijn.

- 1 Korinthe 7:1
- 1 Korinthe 7:25
- 1 Korinthe 8:1
- 1 Korinthe 12:1
- 1 Korinthe 6:20
- 1 Korinthe 6:19
- 1 Korinthe 7:12
- 1 Korinthe 7:40
- 1 Korinthe 6:12
- 1 Korinthe 10:23
- Johannes 20:17
- Lukas 8:16
- 1 Korinthe 7:2
- Genesis 2:24
- 1 Korinthe 7:9
- Spreuken 6:26
- Spreuken 6:27-29
- Lukas 6:30
- 1 Korinthe 7:3
- 1 Korinthe 7:4
- 1 Korinthe 7:5
- 1 Korinthe 7:6
- 1 Korinthe 7:7
- Spreuken 18:22
- Mattheüs 19:10
- Mattheüs 19:11-12
- 1 Korinthe 7:8-9
- Mattheüs 5:29-30
- 1 Korinthe 7:10-11
- 1 Korinthe 7:39

- Mattheüs 5:32
- 1 Korinthe 7:12-13
- 1 Korinthe 6:9-10
- Mattheüs 19:9
- Mattheüs 18:15-17
- Mattheüs 18:15
- 1 Korinthe 7:15
- 2 Timotheüs 2:3
- 1 Korinthe 7:14
- 1 Korinthe 7:11
- Romeinen 12:18
- 1 Korinthe 7:17-18
- 1 Korinthe 7:18-19
- Galaten 5:6
- Galaten 6:15
- 1 Korinthe 7:20
- 1 Korinthe 7:26-31
- 1 Korinthe 7:8
- 1 Korinthe 7:26
- 1 Korinthe 7:29
- 2 Thessalonicenzen 2:2-3
- 2 Thessalonicenzen 2:2
- 1 Korinthe 7:27-28
- 1 Korinthe 7:32
- 1 Korinthe 7:33-35
- 1 Korinthe 7:28
- 1 Korinthe 7:36
- 1 Korinthe 7:37
- 1 Korinthe 7:38

Lezing © Steve Gregg / The Narrow Path. Nederlandse vertaling © 2026 Vers voor Vers. De bijbeltekst in deze uitgave is ontleend aan de Bijbel in de Herziene Statenvertaling, © 2010/2016 Stichting HSV.